

Jenni Fager, Kaisa Leino

Isät vauvaperheissä – aktiivinen osallisuus kiintymyssuhteen turvaajana

Katsaus kirjallisuuteen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK)

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

18.4.2017

Tekijät Otsikko	Kaisa Leino ja Jenni Fager Isät vauvaperheissä – aktiivinen osallisuus kiintymyssuhteen turvaajana, Katsaus kirjallisuuteen
Sivumäärä Aika	22 sivua + 3 liitettä 18.4.2017
Tutkinto	Kätilö
Koulutusohjelma	Hoitotyö
Suuntautumisvaihtoehto	Kätilötyö
Ohjaaja	Lehtori, TtT, Leena Hannula

Tämä opinnäytetyö on katsaus kirjallisuuteen aiheesta ”Isät vauvaperheissä – aktiivinen osallisuus kiintymyssuhteen turvaajana”. Työ on osa Vauva Suomi ry:n hanketta, joka on toteutettu yhteistyössä Metropolian Ammattikorkeakoulun kanssa. Hankkeen tarkoitus vauvamyönteisyyden edistäminen Suomessa. Tämän tutkimuksen tavoitteena on katsauksella kirjallisuuteen kuvata isän ja vauvan välisen kiintymyssuhteen muodostumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Tutkimus on toteutettu integroivan kirjallisuuskatsauksen menetelmää soveltaen, systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan. Tiedonhaku tehtiin sähköisissä terveysalan tietokannoissa, Cinahl ja Medic, sekä manuaalisesti, että metahaun avulla tieteellisesti luotettavista lähteistä. Aineisto rakentuu tarkoin sisäänottokriteerein 13 tieteellisestä tutkimusartikkelista, painottuen hoitotieteellisiin tutkimuksiin. Aineisto on analysoitu induktiivisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että isien osallisuus raskausaikana ja syntymän jälkeen vaikuttaa vauvan ja isän välisen kiintymyssuhteen muodostumiseen ja siihen, millaista tukea ja ohjausta isät tarvitsevat. Isien osallisuus on yhteydessä isien tunteisiin ja odotuksiin sekä isien rooliin vanhempana ja kumppanina. Hyvä parisuhde ja ”hands-on” toimintamalli lisäävät isän osallisuutta. Kiintymyssuhteen muodostumiseen tarvittavan tuen ja ohjauksen lisäksi isät tarvitsevat tukea varhaisessa vuorovaikutuksessa, päätöksenteossa ja parisuhteessa. Eniten isät hyötyvät konkreettisesta ja yksilöllisestä ohjauksesta. Palveluiden saatavuus ja tiedon oikea-aikainen kohdentaminen vaikuttavat palveluiden käyttöön ja isien osallisuuteen. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää neuvolapalveluita kehittäessä.

Lisätutkimusta kaivataan erityisesti ensimmäisen lapsen saaneista isistä ja heidän tuen tarpeista. On tarpeellista tutkia, miten terveydenhuollossa saadaan jatkossa tunnistettua kaikki tukea tarvitsevat isät tai mahdolliset ongelmatilanteet. Kiintymystä lisäävien interventioiden tutkimusta on niin ikään syytä lisätä. Lisätutkimusta tarvitaan myös oikeanlaisesta ja oikea-aikaisesta osallisuudesta.

Avainsanat	Isän osallisuus, kiintymyssuhde, tuki ja ohjaus, hyvä parisuhde, palveluiden saatavuus
------------	--

Authors Title	Kaisa Leino and Jenni Fager Fathers in families with baby – active involvement securing the attachment, A Literature Review
Number of Pages Date	22 pages + 3 appendices 18 April 2017
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Midwifery
Instructor	Leena Hannula, Principal Lecturer
<p>This bachelor's thesis is a review of the literature “Fathers in families with baby – active involvement securing the attachment”. The thesis was conducted in cooperation with Metropolia University of Applied Sciences. The purpose of the study was to develop baby positivity in Finland and prenatal care services for families with children. The aim was to describe the formation of attachment between a father and an infant and the factors affecting it.</p> <p>The study was carried out by applying the method of the integrative systematic literature review. The data for the study was collected by searches made on the databases CINAHL and Medic, manually and by meta-search from scientifically reliable sources. The review includes thirteen studies that met the strictly limited inclusion criteria with emphasis on nursing and caring science studies. The data was analyzed by using inductive content analysis.</p> <p>According to the results of the study, fathers’ involvement during pregnancy and postnatally affects the formation of attachment between the baby and the father, also what kind of support and guidance fathers need. Fathers’ involvement is linked to numerous emotions and expectations as well as fathers’ roles as a parent and a partner. Good relationship with a partner and “hands-on” teaching model increase the involvement. In addition to attachment support and guidance, fathers need support in early interaction, decision making and in a relationship. Fathers will benefit the most from the concrete and individual guidance. The availability and right timing has an effect on the use of the services and the involvement of the fathers’. The results of the study can be utilized when developing prenatal care services.</p> <p>In the future, more research is needed regarding the first time fathers and their needs for support. In public health care it is necessary to study how to find fathers who are in need for more support or are in possibly problematic situations. Interventions increasing the attachment should therefore be studied further. More research should be conducted on correct and timely involvement.</p>	
Keywords	Paternal involvement, attachment, support and guidance, good relationship, availability of services

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Isyyden merkitys varhaisessa vuorovaikutuksessa	1
2.1	Kiintymyssuhde	2
2.2	Varhainen vuorovaikutus ja sen tukeminen	2
2.3	Isyyteen kasvu äitien maailmassa	4
2.4	Isyyden tutkimus kehityshaasteena	6
3	Tarkoitus, tavoitteet ja kehittämistehtävät	7
4	Opinnäytetyön toiminnallinen toteutus	8
4.1	Katsaus kirjallisuuteen	8
4.2	Toiminnan etenemisen ja työskentelyn kuvaus	8
4.3	Aineiston keruu	10
4.4	Aineiston analyysi	11
5	Tulokset	12
5.1	Palveluiden käyttö ja saatavuus	13
5.2	Tuki ja ohjaus	14
5.3	Isän tunteet ja odotukset	16
5.4	Isän ominaisuuden ja roolit	17
6	Pohdinta	17
6.1	Toteutuksen ja menetelmän tarkastelu	18
6.2	Eettiset kysymykset	18
6.3	Luotettavuus ja arviointi	19
6.4	Tasa-arvoisen vanhemmuuden turvaaminen	21
6.5	Perheiden hyvinvoinnin hyödyllisyys	22
6.6	Isien osallistaminen kehittämishaasteena	22
	Lähteet	25
	Liitteet	
	Liite 1. Hakujen kuvaus	
	Liite 2. Analyysikehys	
	Liite 3. Sisällönanalyysi	

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on katsaus kirjallisuuteen aiheesta ”Isät vauvaperheissä – aktiivinen osallisuus kiintymyssuhteen turvaajana”. Opinnäytetyö on toteutettu integroidun systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan ja se on osa Vauva Suomi ry:n hanketta, jonka lähtökohtana ja tavoitteena on edistää vauvamyönteisyyttä Suomessa (Vauva Suomi 2017).

Suomalaista hoitotieteellistä isyystutkimusta vauvaan muodostuvasta kiintymyssuhteesta löytyy hyvin niukasti ja tutkimukset painottuvat ilmiön kokemuksellisuuteen. Tutkimusta löytyy kuitenkin muilta tieteenaloilta ja tämän opinnäytetyön tutkimusaineisto rakentuukin näin ollen pääsääntöisesti länsimaalaisista tieteellisistä julkaisuista. Tutkimusaineiston otokset voidaan rinnastaa suomalaiseen kulttuuriin sopiviksi. Tämän opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä kuvataan ensin vauvan ja vanhemman välisen kiintymyssuhteen ja varhaisen vuorovaikutuksen muodostumista ja sen tärkeyttä vauvan kehitykselle. Tarkoitus on nostaa esiin isyyden rooli ja siihen vaikuttavia tekijöitä vahvasti äiteihin keskittyvässä nykymaailmassa. Tutkimusaineiston yleisluoteisen katsauksen avulla on tarkoitus tutkia, millaiset asiat vaikuttavat isän ja vauvan välisen kiintymyssuhteen muodostumiseen ja millaisesta tuesta isät hyötyvät kiintymyssuhteen muodostumisen kannalta. Tutkimusaineisto analysoidaan induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysiä hyödyntäen.

Tekijöiden ammatillisesta kätilötyön näkökulmasta ja Vauva Suomi ry:n vauvamyönteisyyden edistämisen myötä on katsauksen tavoitteena tuoda esiin isien kannalta huomionarvoisia kehittämiskohteita neuvolapalveluihin. Koska täysin tasa-arvoisista ja vastavuoroisista vanhemmuuskäytännöistä ollaan vielä kaukana, on isien roolia perusteltua tutkia ja kehittää entisestään, myös tämän opinnäytetyön myötä.

2 Isyyden merkitys varhaisessa vuorovaikutuksessa

Opinnäytetyön taustalla on nyky-yhteiskunnassa ajankohtaiset kysymykset tasa-arvoisesta vanhemmuudesta. Keskustelu isyydestä käy kiivaana niin perheissä, lastenhoidossa, sosiaalityössä kuin perhepolitiikassakin. Isien merkitys on täällä hetkellä

näkyvimmillään kuin koskaan aikaisemmin. 2009 voimaan tulleen neuvolatoimintaa koskevan valtioneuvoston asetuksen (380/2009) myötä perinteisesti äitiin keskittyvässä neuvolatoiminnassa on huomioitava isä paremmin. (Holmström 2011) Painopiste on myös tutkimuksissa ollut äideissä, vaikka iseistäkin löytyy jo tutkimusta. Hyviä kokemuksia on saatu muun muassa isien vanhempainvapaakiintiöistä Pohjoismaissa ja Euroopassa (Miettinen 2012). Osallistuvasta ja sitoutuneesta isästä hyötyy koko perhe (Holmström 2011). Isyystutkija Jouko Huttunen on niin ikään tuonut näkyväksi miesnäkökulmaa ja jaetun vanhemmuuden ideologian merkitystä. Huttusen mukaan sukupuolikysymysten valtavirtaiseksi tekeminen on yksi tämän hetken tasa-arvopolitiikan haastavimmista kysymyksistä. Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisen kannalta on tärkeää tunnistaa esteet sen toteutumiselle ja tehdä kehitystyötä niiden poistamiseksi. (Huttunen 2006)

2.1 Kiintymyssuhde

Jo pientä vauvaa ohjaa tarve ylläpitää tiivistä yhteyttä ensisijaiseen hoitajaansa. Vauva kommunikoi hoitajansa (tässä työssä vanhempansa) kanssa esimerkiksi äänтелеillä, hymyillä, itkulla ja syliin pyrkimällä. Ihmislapsi syntyy verrattain keskeneräisenä ja kehittymättömänä ja John Bowlbyn kiintymyssuhdeteorian (1969, 1973, 1980) mukaan lapsi varmistaa eloonjäätymisensä kiinnittymällä vanhempaansa. Kasvaessaan lapsi oppii löytämään säännönmukaisuutta vanhempansa käytöksestä ja muodostaa sisäisiä malleja ympäröivästä maailmasta ja sen suhteesta itseensä. Kiintymyssuhteen perustana on se, kokeeko lapsi voivansa luottaa siihen, että vanhempi on saatavilla tarvittaessa. Turvallisesti kiintyneen lapsen ei tarvitse keskittää huomiotaan vanhemman läsnäolon varmistamiseen. (Hautamäki 2011: 31.) Isän vaikeudet emotionaalisen läheisyyden tuntemisessa lapsensa kanssa sekä vaikeus tulkita oikein lapsen välittämiä tunteita ja tarpeita näkyvät ongelmina kiintymyssuhteessa. Ongelmia kiintymyssuhteessa lisää myös alkoholin runsas käyttö. (Halme 2009:91)

2.2 Varhainen vuorovaikutus ja sen tukeminen

Varhaisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan luonnollisen yhdessäolon vastavuoroisia tapahtumia ja emotionaalisen yhteenkuuluvuuden kokemuksia, jolloin vanhempi tunnistaa lapsen viestejä niihin vastaamalla. Lapsi puolestaan vastaa vanhempien hoivakäyttäytymiseen. Vuorovaikutus on luonnollisesti kiintymyssuhteen kehittymisen

edellytys. Neuvoloissa on otettu käyttöön ”Lapsen syntymää seuraava vuorovaikutusta tukeva haastattelu” –lomake, jonka avulla voidaan ottaa puheeksi vauvaperhettä askarruttavia asioita ja havainnoida vuorovaikutusta. Puutteisiin pyritään puuttumaan välittömästi. (Korhonen 2012: 309-314.) Äitiysneuvolaopas suosittelee raskauden varhaista vuorovaikutusta tukevaa haastattelua tehtäväksi mieluiten raskauden viimeisen trimesterin aikana, ja mahdollisuuksien mukaan 4-8 viikon kuluttua synnytyksestä. Haastattelujen tueksi on saatavilla tarkoitusta varten kehitettyjä lomakkeita. (Klemetti, Hakulinen-Viitanen 2013.)

Lapsen aivojen rakenteellinen kehitys tapahtuu suurissa osin raskauden aikana. Aivojen toiminnallinen kehitys alkaa heti syntymästä. Toiminnallinen kehitys kuvaa hermosolujen keskinäisen toiminnan kehitystä ja erikoistumista sekä sitä, miten kehityksen edetessä eri aivoalueiden väliset toiminnalliset yhteydet muuttuvat laajemmiksi. Aivoissa syntyy synapseja, jotka kehittyvät toiminnallisiksi ja ylimääräiset yhteydet karsiutuvat. Aivojen toiminnallista kehitystä ohjaavat ympäristöstä saadut kokemukset, eli vauvan kohdalla esimerkiksi hoiva ja muu vuorovaikutus vanhemman kanssa. Aivojen plastisuus, eli rakenteen ja toiminnan kyky vastata ympäristön vaikutuksiin ja muovautua selittää osaltaan sitä, miten jo varhaiset kokemukset ohjaavat lapsen psyykkistä kehitystä. Kehitys vaatii kokemuksen tai ärsyksen niin sanotun herkkyykskauden aikana. Aivojen plastisuuden ansiosta ihmisen on mahdollista oppia uutta läpi koko elämän. (Mäntymaa – Puura 2011: 17-19.)

Tunteilla on keskeinen merkitys aivojen toiminnallisessa kehityksessä. Niin ikään tunteilla on tärkeä rooli jo syntymästä lähtien varhaisen vuorovaikutuksen muodostuessa. Vanhemman ja vauvan välinen kommunikaatio perustuu vauvan ensimmäisinä kuukausina tunteille ja tunnetiloihin reagoimiseen. Katsekontakti, kosketus, ääntely ja liike välittävät tietoa tunteista. Ne ohjaavat vanhempaa vastaamaan lapsensa tunteisiin. Vanhempi edustaa vauvalle tunteiden hallintaa ajalla, jolloin vauvan kyky tunteiden säätelyyn on vielä kehittymätön. Vanhempi reagoi vauvan itkuun, ottaa syliin ja rauhoittaa tai hymyilee hyväntuuliselle vauvalle ja saa vastaan hymyn ja naurua. Vanhempi hillitsee negatiivisia tunteita, sekä voimistaa ja lisää positiivisia tuntemuksia. Vanhemman johdonmukainen reagointi vauvan tunteisiin ja omien tunteidensa yhteensovittaminen vauvan tunteiden kanssa luo vauvalle kuvaa loogisesta jatkuvuudesta ja muokkaa kokemusmaailmasta jäsentyneemmän, tukien näin tervettä psyykkistä kehitystä. (Mäntymaa – Puura 2011: 20.)

Perheiden tuen saannin turvaamiseksi on perustettu verkkosivusto ”tukeavanhemmille.fi”, johon on koottu yhteen Suomen neuvoloiden yhteystiedot sekä vanhemmuuteen liittyvät vertaistukiryhmät ja auttavat puhelimet. Sivuston perustajana on äiti, joka omien kokemustensa kautta näki tarpeelliseksi perustaa sivuston, jonka kautta saisi helposti tietoa ja vertaistukea vauvaperheiden haasteisiin. Vertaistukiryhmiä kaivataan niin ikään isille, jotka kohtaavat suuria muutoksia elämässään vanhemmaksi tulemisen myötä. Tällä hetkellä neuvolapalvelut tarjoavat vertaistukiryhmiä ensikertaa isäksi tuleville. (Äitiysneuvolaopas 2013)

2.3 Isyyteen kasvu äitien maailmassa

Isyystutkimuksen ala on vielä melko nuori. Tähän mennessä isyystutkimuksessa on peilattu soveltuvasti äidin ja lapsen välistä vuorovaikutusta käsitteleviin tutkimuksiin. Isän ja äidin roolit lapsen elämässä ovat keskenään erilaiset mutta ne täydentävät toisiaan ja ovat lapsen kannalta yhtä merkittävät. Joskus toisen vanhemman rooli voi korostua enemmän, toisen vanhemman osallisuuden ollessa vähäistä tai puuttuessa. Esimerkiksi äidin kärsiessä masennuksesta, voi vauva saada tarvitsemaansa tukea, hoivaa ja huomiota enemmän isältä.

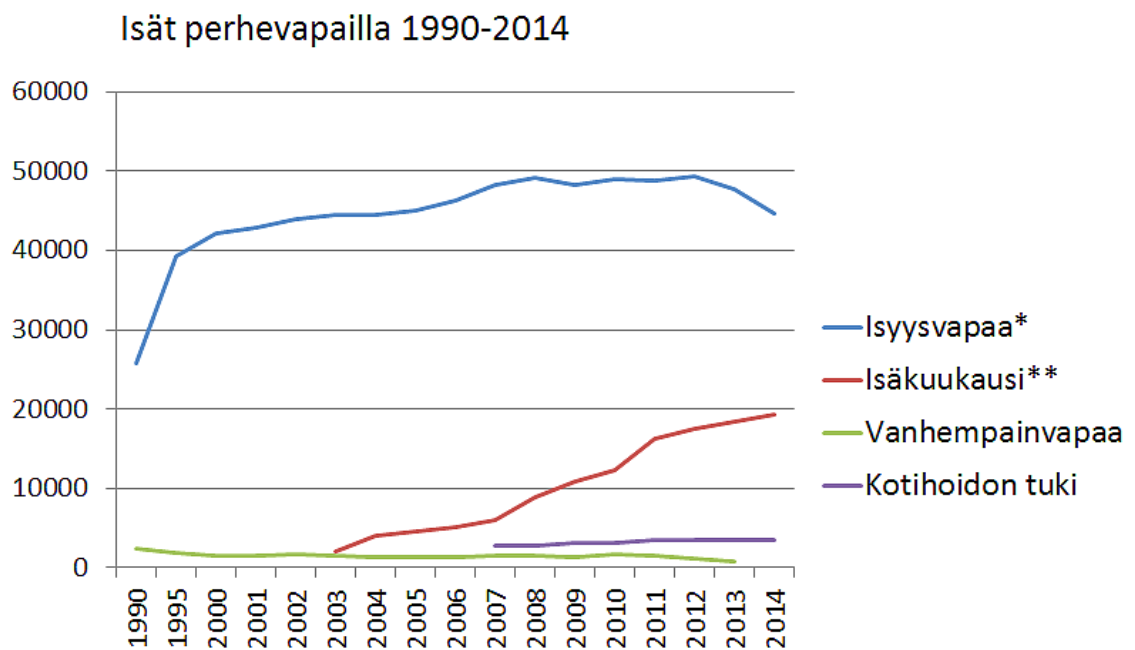
Muutos vanhemmuuteen alkaa sekä miehillä, että naisilla raskausaikana tai jo raskautta suunnitellessa. Kehitys vanhemmaksi etenee tyypillisesti asynkroniassa eli eri rytmissä, isejä ja äitejä keskenään verrattaessa. Vanhemmuuteen kasvu on murrosvaihe, jolloin omaa roolia joudutaan pohtimaan suhteessa syntyvään lapseen ja ympärillä oleviin ihmisiin. Vanhemmuuden roolin kehittyessä alkaa vähitellen muodostua kuva vauvasta yksilönä. Nämä mielikuvat luovat pohjaa vanhemman ja lapsen välisen kiintymyssuhteen muodostumiselle. Erityisesti äidin mielikuvat vauvasta raskauden aikana ennustavat syntymänjälkeisen äiti-lapsisuhteen laatua. Sekä kielteiset, että äärimmäisen positiiviset mielikuvat vauvasta voivat ennakoita ongelmia lapsen ja äidin välisessä vuorovaikutuksessa. Isän raskaudenaikaiset negatiiviset mielikuvat eivät samalla tavoin heijasta suoraan isä-lapsisuhteeseen. (Punamäki 2011: 100-102.)

Äidit muuttavat raskausaikana rooliaan isejä merkittävämmiin, mutta samalla äidin rooli on vakiintuneempi ja kyseenalaistamattomampi kuin isien. Isän rooli on kokenut viimeisten sukupolvien aikana suuria muutoksia, eikä omaa isää välttämättä nähdä enää isän mallina omaa roolia rakennettaessa. Oma isyyttä saatetaan lähteä muodostamaan esimerkiksi puolison ja oman äidin neuvojen pohjalta tai seuraamalla samanlaisessa

elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Omien isien tavat ja arvot saatetaan kokea vanhentuneina, kun tuleva isä pyrkii kohti hyvää isyyttä. Vastaavasti tuoreet isät haluavat olla hyvä malli omille lapsilleen, omia isiään parempi. (Kampman 2005: 8.)

Yhteiskunnallisesti isän rooli on ollut viime vuosina murrosvaiheessa. Isän osallistumista lapsenhoitoon korostetaan. Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos on toteuttamassa vuosina 2016-2018 ”Isä hoitaa” –hanketta, jonka tarkoituksena on saada yhä useampi isä hyödyntämään perhevapaita, sekä lisätä tietoisuutta perhevapaiden pitämisestä. Hankkeen tarkoituksena on myös lisätä myönteisiä asenteita isien perhevapaiden käyttöön liittyen. Isän rooli perheen elättäjänä elää yhä edelleen vahvasti ja vuonna 2014 Kelan tilastollisen vuosikirjan mukaan vanhempainvapaata käyttivät lähes yksinomaan äidit. Kotihoidon tuella kotona lastaan hoitava vanhempi oli 97% tapauksista äiti. Isän rooliin vaikuttavat myös ympäristö ja vallitseva kulttuuri. (Kelan tilastollinen vuosikirja 2014: 276) Kuviossa 1 on kuvattu isien perhevapaiden käytön muuttumista vuosina 1990-2014.

Kuvio 1. Isien vapaiden käyttö 1990-2014 (THL 2017)

* Vuodesta 2013 alkaen isyysvapaan 1-18 arkipäivän jakso äitiys- ja vanhempainrahakaudella

** Vuodesta 2013 alkaen vanhempainrahakauden jälkeen pidettävä isyysvapaa

Lapsen syntymän jälkeen isä kohtaa siis erilaisia rooliodotuksia. Isä asettaa itselleen omat odotuksensa isyyden muodostumisesta ja kokemuksista. Samanaikaisesti isä on

yhteiskunnan ja puolison odotusten kohteena. Joskus isien voi olla äitejä haastavampaa löytää oma roolinsa perheessä, kun huomio syntymän jälkeisessä vaiheessa keskittyy ensisijaisesti vauvan ja äidin hyvinvoinnin seurantaan. Isät saattavat myös kokea painetta perheen toimeentulosta ja isän rooli perheen elättäjänä saattaa korostua. Isän toiminnallista roolia kuvaa myös se, että isä on äitiä useammin lapselle leikkiveri, kun äiti puolestaan koetaan ensisijaisen hoivan antajana. (Kampman 2005: 9) Myös yhteiskunnan palveluita tarjotaan muun muassa neuvoloissa äideille suunnaten. Suositukset kohdistuvat äiteihin mutta jossain määrin on isiäkin niissä alettu huomioidaan. Äitiysneuvolaoppaassa suositellaan, että neuvolassa vastaanottoaikoja järjestettäisiin myös iltaisin, jotta myös isillä olisi mahdollisuus osallistua käynneille. Käynneille osallistumisen etuna on tilaisuus kannustaa isiä osallistumaan laajaan terveystarkastukseen. Suositusten mukaan äideiltä tulee kysyä raskausaikana lähisuhdeväkivallasta, ja näin olisi suotavaa myös isien kohdalla. Väkivallan puheeksi ottaminen tulee toteuttaa ilman puolison läsnäoloa. Isien osallistuminen tulee myös kirjata tietojärjestelmiin, jotta osallistumisten toteutumista ja vaikutusta voidaan myöhemmin arvioida ja seurata. (Äitiysneuvolaopas 2013)

Isä rakentaa tunnesidettä lapseen myös puolison kautta, jolloin puolison odotukset isän roolista muokkaavat isän ja lapsen välistä suhdetta. Äidillä on mahdollisuus evätä puolison osallistumista lapsenhoitoon tai vastaavasti rohkaista ja vahvistaa isän ja lapsen vuorovaikutusta. Isän läsnäolo sekä isän ja lapsen välinen hyvä kiintymyssuhde vahvistavat lapsen mielenterveyttä, että edesauttaa lapsen kognitiivisten taitojen kehitystä. (Kampman 2005: 10.) Parisuhteen laadulla on siis merkitystä isyyden rakentamiseen. Toisaalta kahden aikuisen ja yhden lapsen perheessä on kolme eri suhdekaksikkoa eli dyadia: vanhempien välinen parisuhde ja kummankin vanhemman suhde lapseen. Jokainen dyadi vaikuttaa myös kolmanteen osapuoleen ja kahteen muuhun suhteeseen. Näin ollen myös jo pelkkä käsitys yhdestä suhteesta vaikuttaa toisiin. (Kampman 2005: 18.)

2.4 Isyyden tutkimus kehityshaasteena

Hoitotieteellistä tutkimusta isistä löytyy Suomessa vielä niukasti. Isyystutkija Nina Halme kuvaa hoitotieteellisessä väitöstutkimuksessaan isänä toimimiseen liittyvää stressiä, jota arvioitiin sekä lapseen että isään liittyvien ominaisuuksien avulla. Näitä ominaisuuksia ovat muun muassa lapsen vaativuus ja mieliala sekä isien vanhemmuuden taidot, roolin rajoittavuus ja mieliala. Myös lapsen sukupuolella on havaittu yhteyttä siihen, miten

vaativana isä lastaan pitää. Molempien vanhempien runsas työnteko (yli 40 tuntia viikossa) vaikutti vanhempien asennoitumiseen lasta kohtaan. Leikki-ikäisen ominaisuudet eivät tällöin vastanneet vanhempien odotuksia. Huolestuttavia tuloksia saatiin myös alkoholin suhteen. Isyyteen liittyvän stressin huomattiin lisäävän alkoholin riskikäyttöä, minkä puolestaan huomattiin olevan yhteydessä lapsen tyytymättömyyteen. (Halme 2009:87)

Aiemman tiedon ja tutkimuksen pohjalta on perusteltua todeta, että yhden perheenjäsenen hyvinvointi ja suhde muihin perheenjäseniin voi vaikuttaa koko perheyksikön hyvinvointiin ja näin ollen myös lapsen kehitykseen ja kiintymyssuhteiden muodostumiseen. Tukemalla perhettä kokonaisuutena ja yksilöinä voidaan myönteisesti edistää lapsen kasvua ja kehitystä sekä lieventää tai jopa välttää mahdollisia kehityshäiriöitä. Perheiden tarpeita tulee kartoittaa aktiivisesti muun muassa neuvolakäynneillä. Tämä tarve kumpuaa myös Vauva Suomi –hankkeesta tähän tutkimukseen. Tasa-arvoistuvassa yhteiskunnassa isien osallistumista esimerkiksi neuvolakäynteihin ja perhevapaisiin tulisi lisätä. Jotta tukea pystyttäisiin antamaan kohdistetusti myös isille, tulee isyyden haasteita ja perhedynamiikkaa tutkia nykyistä enemmän.

3 Tarkoitus, tavoitteet ja kehittämistehtävät

Opinnäytetyön tarkoituksena on katsauksella kirjallisuuteen kerätä yhteen tieteellisesti tutkittua tietoa nykypäivän isyydestä, sen haasteista ja tuen tarpeesta sekä tuoda esiin niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat isän ja vauvan välisen kiintymyssuhteen kehittymiseen. Tarkkaan rajattujen tutkimuskysymysten avulla on tavoitteena pyrkiä vastaamaan tutkimustarpeisiin. Näistä lähtökohdista tutkimuskysymyksiksi muodostuivat: 1. Millaiset asiat vaikuttavat isän ja vauvan välisen kiintymyssuhteen muodostumiseen? 2. Millaisesta tuesta isät hyötyvät vauvan ja isän välisen kiintymyssuhteen muodostumisen kannalta?

Opinnäytetyön tavoitteena on Vauva Suomi hankkeen neuvolapalveluiden kehitysehdotuksiin vastaaminen, jotta terveysalan ammattilaiset voisivat paremmin tukea isiä, aina raskausajasta lapsen syntymänjälkeiseen aikaan. Tulosten ja johtopäätelmien avulla pyritään avaamaan näitä kehitysehdotuksia. Tavoitteena on

myös tukea opinnäytetyön avulla sen tekijöiden ammatillista kasvua kättilöinä ja niin ikään terveysalan ammattilaisina.

4 Opinnäytetyön toiminnallinen toteutus

4.1 Katsaus kirjallisuuteen

Tutkimusmenetelmäksi opinnäytetyöhön on valittu katsaus kirjallisuuteen integroidun systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa kootaan aiempaa tutkimustietoa tarkasti rajaten ja valikoiden. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus rakentuu tutkimussuunnitelmasta, tutkimuskysymysten määrittelystä, alkuperäistutkimusten hausta ja valinnasta sekä laadun arvioinnista ja analysoinnista, että tulosten esittämisestä. Tämän menetelmän avulla saadaan tutkimukselle ja sen tuloksille sekä johtopäätöksille uskottavuutta ja luotettavuutta. Kun tutkimusaineiston rajaus on tehty systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan, voidaan tuloksista tehdä helpommin yleistettäviä. Näin ollen myös alkuperäisten tutkimusten tarvetta voidaan perustellusti lisätä tai uusien tarpeettomien tutkimusten käynnistäminen estää eli välttää systemaattista harhaa. Erotuksena traditionaalisesta kirjallisuuskatsausmenetelmästä, narratiivisesta eli kuvaavasta kirjallisuuskatsauksesta, systemaattinen menetelmä on tieteellisesti täsmällisempi ja näin ollen laadukkaampi ja luotettavampi. (Kääriäinen – Lahtinen 2006: 37-39.) Näistä syistä tämä opinnäytetyö haluttiin toteuttaa metodologisilta lähtökohdiltaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan toteutuva opinnäytetyö päädyttiin toteuttaa soveltaen integroidusti. Integroitu katsaus on systemaattisen kirjallisuuskatsauksen laajin muoto. Sen avulla on mahdollisuus vastata laajemman tutkimusaineiston avulla tutkimuskysymyksiin ja saada hyvä, yleisluonteinen ja monipuolisempi katsaus aiheesta, johon tavoitteena on tunnistaa myös jatkotutkimustarpeita.

4.2 Toiminnan etenemisen ja työskentelyn kuvaus

Kumulatiivisesti rakentuvan, systemaattisen katsauksen ensimmäisessä vaiheessa eli suunnitteluvaiheessa tehdään tutkimuksen täsmällisyyden varmistava tutkimussuunnitelma, rajataan aihe vastaamaan hankkeen tarkoituksia ja luodaan selkeät tutkimuskysymykset, jotka pohjautuvat aiempaan tieteelliseen tutkimukseen ja tekijöiden tutkimusintresseihin. Tässä tutkimuksessa intressit olivat ammatilliset ja Vauva Suomi -hankkeesta kumpuavat. Tutkimuskysymykset muotoiltiin vastaamaan hankkeen tarpeita ja tavoitteita. Tutkimussuunnitelmavaiheessa määriteltiin tulevalle tutkimusaineistolle "sisäänotto- ja poissulkukriteerit", jotka esitellään aineiston keruu osiossa. Tarkalla aineiston valinnalla arvioidaan lähteiden relevanttiutta ja laatua. Suunnitteluvaiheessa tehtiin alustavia hakuja aiheen ja tutkimuskysymysten täsmentämiseksi. Lisäksi mietittiin, miten tutkimusaineisto aiotaan analysoida. Tutkimussuunnitelma ohjaa koko opinnäytetyöprosessin etenemistä. (Kääriäinen – Lahtinen 2006: 39.)

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen seuraavassa vaiheessa eli toteutusvaiheessa tehdään aineiston haku ja valinta. Alkuperäistutkimuksia haetaan tutkimuskysymysten valossa systemaattisesti ja kattavasti. Hakustrategiassa määritellään tarkasti tietokantojen hakusanat ja -termit kullekin tutkimuskysymykselle. Haut tehdään riittävän laajasti välttämällä kieli- ja julkaisuharhaa. Tässä integroidussa katsauksessa kirjallisuuteen tutkimuskysymyksiä on kaksi. Hakujen kuvaus esitellään taulukkona liitteessä 1. Siihen on määritelty kaikki hakutulokset ja lopulliset systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen sisällytettävät tutkimukset sisällytysperusteluineen. Lopullisten valintojen on vastattava mahdollisimman tarkasti ja luotettavasti tutkimuskysymyksiin. Aineiston tutkimukset kuvataan purkamalla ja taulukoimalla ne analyysikehikon avulla (liite 2.) Aineisto analysoidaan sisällöllisesti tutkimuskysymyksiin vastaamalla. (Kääriäinen – Lahtinen 2006: 40.) Tässä opinnäytetyössä analyysimenetelmäksi valitaan induktiivinen eli aineistolähtöinen sisällönanalyysi, jossa analyysissä edetään aineiston ehdoilla. Analyysivaiheessa myös arvioidaan tutkimusten luotettavuutta laadullisen tutkimuksen menetelmin. (Kyngäs – Elo – Pölkki –Kääriäinen – Kanste 2011: 139-144.)

Viimeisessä vaiheessa raportoidaan tutkimusaineiston tulokset ja johtopäätelmät. Tässä vaiheessa esitellään myös mahdolliset kehitysehdotukset (Kääriäinen – Lahtinen 2006: 37). Tässä opinnäytetyössä pyritään katsauksella kirjallisuuteen vastaamaan Vauva Suomi hankkeen kehitystarpeisiin neuvolapalveluissa isien kannalta.

4.3 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineiston keruussa ja tutkimusartikkeleiden valinnassa käytettiin sähköisiä terveysalan tietokantoja, Medic ja Cinahl. Tämän lisäksi tehtiin manuaalisia hakuja internetin luotettavista lähteistä ja hoitotieteellisistä lehdistä sekä hyödynnettiin metahakuja, sillä edellytyksellä, että lähteet vastasivat tieteellistä toimintaa. Tieteellisen toiminnan tunnetuimpia vaatimuksia ovat jo 1900-luvulla sosiologi Robert Mertonin esittämät imperatiivit, universaalisuus, yhteisöllisyys, puolueettomuus ja järjestelmällinen epäilyn periaate (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2012: 21.)

Suomenkielisinä hakusanoina käytettiin: Isä AND vauva, isyys AND vauva, isä AND neuvola, isä-vauva AND kiintymyssuhde. Suomenkieliset haut tietokannoista eivät tuottaneet riittävää tulosta, joten suunnitelman mukaisesti siirryttiin käyttämään seuraavia englannin kielisiä hakusanoja: father AND infant, father AND infant AND attachment, fatherhood AND attachment, paternal-infant, paternal AND infant AND attachment, paternal support, paternal support AND infant, paternal care AND father, paternal care AND support, prenatal care AND father NOT mother. Tiedonhaun tarkempi kuvaus on tarkennettu toteutusvaiheessa ja se löytyy liitteestä 1. Siinä määritellään hakujen tulokset, valintaperusteet ja lopulliset valinnat. Tällä tavoin pyritään tekemään jatkuvaa arviointia katsauksen luotettavuuden takaamiseksi. Aineiston keruu päätettiin kahteen tietokantaan, sillä jo niiden tulokset saturoituivat eli saatiin samoja hakutuloksia useaan kertaan. Seuraavaksi tutkimusartikkeleista koottiin analyysikehys tarkempine tietoineen ja se löytyy liitteestä 2.

Integroidun katsauksen suunnitteluvaiheessa haluttiin varmistaa aineiston luotettavuus rajaamalla se systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan tarkoin sisäänotto- ja poissulkukriteerein. Kriteerit muodostuivat seuraavasti: Artikkelit ovat luettavissa suomeksi tai englanniksi ja ne on julkaistu tieteellisesti hyväksytyissä lähteissä, painottuen hoitotieteellisiin tutkimuksiin. Tutkimusartikkelit ovat enintään kymmenen vuotta vanhoja, sillä isän rooli on elänyt viime vuosina. Jotta kirjallisuuskatsaus palvelee tavoitteitaan ja tarkoituksiaan, on artikkeleiden sisällön vastattava tutkimuskysymyksiin. Koska neuvolapalveluiden kehittämistarve on Suomessa, on perusteltua rajata tutkimusaineisto länsimaalaiseksi. Näin artikkelit ovat riittävän tarkkaan rajattu myös tutkimuskysymysten kannalta. Artikkelit pyrittiin valitsemaan niin, että ne käsittelevät perheen ensimmäisen lapsen syntyä ja sen myötä muodostuvaa vanhemmuuden tai isyyden kokemusta. Toisen lapsen kohdalla aikaisemmat kokemukset saattavat

vaikuttaa isyyden kokemuksiin ja isyyden haasteet voivat olla jo tuttuja. Samankaltainen poikkeavien kokemuksen perustelu pätee monikkoraskauksien ja sairaiden vauvojen poissulkemiseksi tutkimusaineistosta. Alustavien hakujen perusteella todettiin myös, että hedelmöityshoidoin syntyneiden isien isyyden kokemuksissa saattoi olla eroja, joten rajausta tehtiin myös tältä osalta luonnollisesti alkunsa saaneisiin raskauksiin. Tässä opinnäytetyössä käsitellään isyyttä heterosuhteissa, minkä vuoksi vanhemmuus rajataan tutkimusaineistossa naisen ja miehen väliseksi.

Taulukko 1. Tutkimusaineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Tutkimusartikkeleiden sisäänottokriteerit	Tutkimusartikkeleiden poissulkukriteerit
Luettavissa suomeksi tai englanniksi	Ei ole luettavissa suomeksi tai englanniksi
Tieteellinen julkaisu	Ei tieteellinen julkaisu
Korkeintaan 10 vuotta julkaisusta tai tuorein julkaisu	Yli 10 vuotta julkaisusta tai vanhentunut tieto
Sisältö vastaa tutkimuskysymyksiin	Sisältö ei vastaa tutkimuskysymyksiin
Länsimainen tutkimus	Ei-länsimainen tutkimus
Artikkeli koskee ensimmäisen lapsen raskausaikaa ja syntymän jälkeistä aikaa	Artikkeli koskee kaksi tai useampi lapsista perhettä
Vauvan vanhemmat ovat mies ja nainen	Vauvan vanhemmat ovat kaksi naista tai kaksi miestä
Yksi terve vauva	Monikko tai sairas vauva
Luonnollisesti alkunsa saanut raskaus	Hedelmöityshoidon avulla alkanut raskaus

4.4 Aineiston analyysi

Tutkimusaineiston analyysivaihe toteutetaan induktiivisen eli aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysia käytetään kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä.

Sisällön analyysi prosessissa erotellaan vaiheet seuraavasti: analyysiyksikön valinta, aineistoon tutustuminen, aineiston pelkistäminen, aineiston luokittelu ja tulkinta ja luotettavuuden arviointi. Induktiivisessa analyysissä on tarkoitus luokitella sanoja niiden teoreettisen merkityksen perusteella. Aineiston tutkimuskysymysten ja ongelmien avulla johdetaan analyysiyksiköistä eri kategoriat. Analyysiyksikön määrittelemistä ohjaavat itse aineisto ja tutkimuksen tarkoitus. Toisin sanoen aineisto puretaan ensin osiin ja sisällöllisesti samankaltaiset osat yhdistetään. Induktiivinen sisällön analyysi etenee siis vaiheittain aineiston yleiskuvan hahmottamisesta pelkistämiseen, ryhmittelyyn ja abstrahointiin. Niin ikään raportointi on ainelähtöistä. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013, 166-167) Abstrahoinnin ja aineiston tiivistymisen avulla pyritään kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä tiivistetyssä muodossa (Kylmä – Juvakka 2007: 113).

5 Tulokset

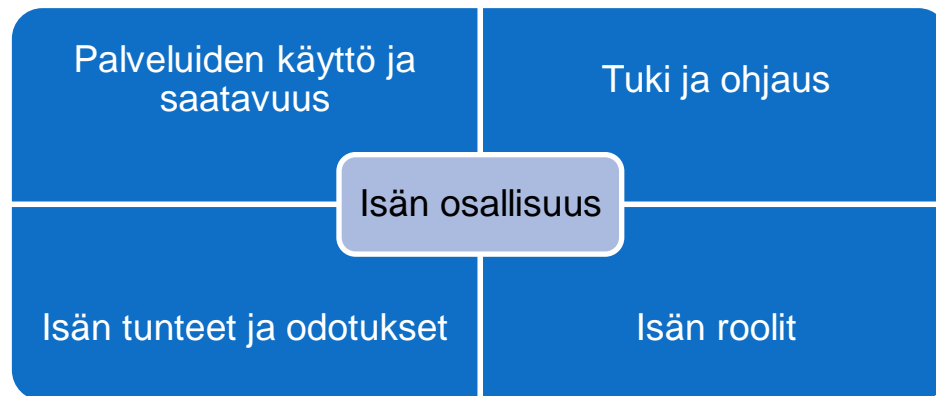
Katsaukseen valikoitui kolmetoista tieteellistä tutkimusartikkelista, joista kaksi on suomalaisia hoitotieteellisiä tutkimuksia. Suomalaisia tutkimuksia ei katsauksen luotettavuuden kannalta löytynyt riittävästi, joten tiedonhaku kohdistui kansainvälisiin tutkimuksiin. Koska katsauksen tavoitteena on vastata tutkimuskysymyksiin ja näin ollen myös Vauva Suomi -hankkeen tarpeisiin, valikoituivat muut tutkimusartikkelit niin ikään länsimaisista tutkimuksista, joiden tulokset voidaan rinnastaa vastaamaan suomalaista kulttuuria. Muista tutkimusartikkeleista kolme oli ruotsalaisia, viisi australialaista, yksi yhdysvaltalainen, yksi kanadalainen ja yksi pohjois-irlantilainen.

Katsaus kirjallisuuteen tuotti tutkimuskysymyksiin vastaavia tutkimustuloksia, jotka esitellään tarkemmin tässä luvussa. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin analyysikehys löytyy opinnäytetyön liitteestä 2. Analyysikehyksessä on eritelty kaikki tutkimusartikkelit, niiden julkaisut ja tekijät, julkaisuvuosi sekä menetelmät ja aineistojen otokset, että tutkimusten tarkoitukset ja tulokset.

Tutkimusaineiston alkuperäisilmausten ja pelkistettyjen ilmausten myötä induktiivinen sisällönanalyysi eteni ala- ja yläluokkien muodostamiseen ja lopulta niitä yhdistävän tekijän löytymiseen. Seuraavat alaluvut on muodostettu sisällönanalyysin myötä muodostuneista yläluokista. Yläluokkien myötä tutkimusaineistosta nousee esiin koko aineistoa yhdistävä tekijä, ”isän osallisuus”. Isän osallisuudella tarkoitetaan isän aktiivisuutta ja mahdollisuuksia osallistua vauvan ja vauvaperheen elämään. Isän osallisuus raskausaikana ja vauvan syntymän jälkeen, vaikuttaa keskeisesti isän ja

vauvan välisen kiintymyssuhteen muodostumiseen. Isien osallisuus vaikuttaa niin ikään siihen, millaisesta tuesta sekä ohjauksesta isät hyötyvät. Analyysin tulokset vastaavat näin ollen hyvin tutkimuskysymyksiin ja kyseisiä tuloksia avataan tarkemmin seuraavissa alaluvuissa. Taulukossa 2. on esitetty sisällönanalyysin yläluokat ja niitä yhdistävä tekijä.

Taulukko 2. Yläluokat ja yhdistävä tekijä

5.1 Palveluiden käyttö ja saatavuus

Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa isien läsnäoloa pidetään suotavana koko perheen hyvinvointia edistävään vaikutukseen perustuen. On hyvä kuitenkin harkita, mistä käynneistä isät hyötyvät, sillä isät eivät koe tulleensa huomioiduksi kaikilla neuvolakäynneillä. Isät kokevat, että raskauden aikana saatu tieto lapsen hoidosta ja imetyksestä eivät olleet ajankohtaisia. Isien osallistumista neuvolakäynneille hankaloittaa neuvolavastaanottojen ajoittuminen arkipäiville virka-aikaan. Työssä käyvien isien on näin ollen haasteellista osallistua neuvolakäynneille. Niin ikään sairaalassa oleminen edellyttää isän kohdalla työnantajan joustamista ja mahdollisuutta pitää isyys- tai vanhempainvapaata. Isien työnantajat eivät aina ole tietoisia myös miehen oikeudesta hoitaa lastaan kotona. Synnytys- ja perhevalmennukset puolestaan toteutetaan naisvetoisissa sekaryhmissä, jolloin isien voi olla haastavaa saada äänensä kuuluviin tai esittää isille tärkeitä kysymyksiä. Ensimmäistä kertaa isäksi tulleet kävivät raskausaikana neuvolassa useammin, kuin uudelleen isäksi tulleet. (Jungmarker – Lindgren – Hildingsson 2010) Ensikertaa isäksi tulleiden vertaistuki ryhmät on koettu hyödyllisiksi ulkopuolisuuden tunteen välttämiseksi. (Sponsler – Weatherspoon – Weatherspoon – Campbell 2015) Mahdollisuus käydä neuvolassa virka-aikojen ulkopuolella hyödyntää myös työssäkäyviä äitejä. Neuvolakäynnit mielletään enemmän

äidin terveyttä koskeviksi, eikä niinkään isyyteen valmentavina käynteinä. Kuitenkin positiiviset kokemukset raskaudenaikaisista käynneistä lisäävät isien sitoutuneisuutta (*paternal engagement*). (Jeffrey – Luo – Kueh – Petersen – Quinlivan 2015.) Palveluiden saatavuus on siis syytä saada vastaamaan käyttötarpeita.

Providing fathers better opportunities to attend pre- natal visits, such as considering extending clinic or office hours, might increase their attendance rate. (Jungmarker ym. 2010)

First-time fathers were more likely to attend prenatal visits than fathers with previous children. (Jungmarker ym. 2010)

Tuloksissa ilmeni puutteellinen tiedon saanti ja sen oikea-aikaisen kohdentamisen ongelmat. Synnytyksessä ja lapsivuodeosastolla isien saama tuki ja ohjaus jäävät helposti puutteelliseksi, eikä isien pelkoihin tai huoliin osata ottaa kantaa. Ristiriidat tiedonsaannissa ja puutteet tiedottamisesta tilanteen muuttuessa esimerkiksi vastasyntyneen virvoitteluun viemisessä lisäävät isien ahdistusta ja epävarmuutta. Asiallinen tieto synnytyksen etenemisestä voi auttaa vähentämään isien huolta. (Fägerskiöld 2008.)

” The midwife had her arms around the mother’s stomach, the child didn’t come out...he did come out in the end, they cut the umbilical cord then ran off with him without saying anything...I felt very upset, I couldn’t let it go.” (Fägerskiöld 2008.)

5.2 Tuki ja ohjaus

Hyvässä parisuhteessa isät saavat enemmän tukea vanhemmuuteen. (Sponsler ym. 2015) Niin ikään isyyden koettiin luovan yhteenkuuluvuutta parisuhteessa samalla siihen haasteita tuoden. Isyyteen kasvussa tärkeinä tuen ja ohjauksen lähteinä ovat oma puoliso, sekä sairaalassa ja neuvolassa työskentelevät terveydenhuollon ammattihenkilöt. Parisuhteen laatu ja läheisyys ennakoivat isän suhdetta syntyvään lapseen. (Vuorenmaa – Salonen – Aho – Tarkka – Åsted-Kurki 2011.) Hyvän parisuhteen tukeminen on siis tärkeää.

Isän parisuhteen tyytyväisyydellä tiedetään olevan myös positiivista yhteyttä isän ja lapsen väliseen suhteeseen, joten parisuhteen tukeminen on tärkeää. (Vuorenmaa ym. 2011.)

Isien ohjauksen ja tuen tarve vaihtelee yksilöllisesti. Tuki kohdistuu pääasiassa päätöksen tekoon (Salonen ym. 2011.) Ohjauksen heikkoutena koetaan ohjeiden

tarkkuus ja yksilöllisyys. Lastaan vaativana pitävät isät arvioivat saamansa sosiaalisen tuen vähäisemmäksi kuin ne isät, jotka pitävät lastaan helppona. (Vuorenmaa ym. 2011.) Isät hyötyvät eniten konkreettisesta ohjauksesta esimerkiksi synnytyksen aikana puolison tukemiseen. (Smyth – Spence – Murray 2015). Isiä tulee kehottaa toimimaan ”Hands-on” toimintamallin avulla. Onnistuneita interventioita on saatu muun muassa ihokontaktin, napanuoran leikkaamisen ja vauva hieronnan toteutumisesta. (Sponsler ym. 2015) Isät pitivät saamaansa tukea hyvänä ja riittävänä silloin, kun heillä oli mahdollisuus vapaasti esittää kysymyksiä kätilölle. (Smyth – Spence - Murray 2015.) Päätöksenteon tukemisen lisäksi huomio tulee kiinnittää konkreettiseen ja yksilölliseen ohjaukseen.

Healthcare providers and childbirth educators should promote hands-on experiences for fathers to ease fears and encourage their active participation in caring for their baby. Examples of interventions proven to increase paternal infant attachment include cutting the umbilical cord, providing skin-to-skin contact, and infant massage. (Sposler ym. 2015)

Päätöksenteon tuki toteutui parhaiten molemmissa sairaaloissa liittyen vauvan hoitoa käsitteleviin tietoihin. (Salonen ym. 2011)

Raskausaikana isän suhde sikiöön on melko irrallinen, mutta esimerkiksi liikkeiden tunnustelu ja sydänäänten kuunteleminen vähentävät isän ulkopuolisuuden tunnetta. (Jungmaker ym. 2010.) Isän suhdetta lapseen on hyvä vahvistaa jo raskauden aikana, sillä näin voidaan edistää isän kiintymystä lapseen sekä perheen hyvinvointia pitemmällä aikavälillä. Kiintymys raskauden aikana myös ennakoii kiintymystä syntymän jälkeen. (Condon ym. 2012; Wee – Pier – Milgrom – Richardson – Fisher – Skouteris 2013.) Kiintymystä vahvistaa raskausajan mielikuvat vauvasta. (Condon – Corkindale – Boyce – Gamble 2013) Kiintymys on havaittu kasvavan merkittävästi syntymän jälkeen. (Habib – Lancasterb 2010) Isien osallistaminen on hyödyllistä ja on tärkeää ennakkoon osata tunnistaa siinä havaittavat ongelmakohdat. (Jeffrey ym. 2015) Isän tuen tarpeen havaitsemista vaikeuttaa se, etteivät isät välttämättä käy neuvolassa kertaakaan lapsen syntymän jälkeen (Vuorenmaa ym. 2011). Imetysohjauksessa on hyödyllistä saada isit mukaan, jotta he voivat mahdollisuuksien mukaan edistää imetyksen toteutumista ja siihen sitoutumista. (Fägerskiöld 2008.) Isän asenne imetykseen on ratkaisevassa asemassa imetyksen onnistumisessa ja kestossa (Condon ym.2012) Kiintymyssuhteen ja varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen on tärkeä osa neuvola- ja sairaalatoimintaa.

Odotusaikana ja lapsen syntymän jälkeen vanhemmat sopeutuvat ja järjestävät elämäänsä ottaen huomioon uuden perheenjäsenen. Tämä ajanjakso on otollinen interventioille. (Salonen ym. 2011)

5.3 Isän tunteet ja odotukset

Isien vastuulle jää usein perheen taloudellinen pärjääminen ja näin ollen työssä käynti saattaa lisääntyä. (Thomas – Bonér – Hildingsson 2011) Isiin kohdistuu myös sukupuoleen liittyviä odotuksia kuten tunteiden peittäminen. (Wee ym. 2013) Isään kohdistuvat odotukset ovat yksi tekijä, johon tarvitaan asennemuutosta tasa-arvoisen vanhemmuuden varmistamiseksi.

Men reported that they needed to be strong, successful, in control, capable of handling their own problems without help, and that they needed to conceal emotions. (Wee ym. 2013)

These findings suggest that such cultural expectations of the male role could place men at an increased risk of depression during the perinatal period. (Wee ym. 2013)

Isyyteen liitetään positiivisia tunteita ja isyyttä pidetään elämän parhaimpina asioina. (Fägerskiöld 2008.) Isien mahdollisuus yöpyä sairaalassa lapsivuodeosastolla lisää hieman isien luottamusta itseensä, mutta sairaalassa vietetyt yöt ovat yhteydessä isän matalampaan mielialaan kotiutumisen yhteydessä. (Salonen – Hietikko – Kaunonen – Tarkka 2011.) Isän ahdistuneisuus ja epävarmuus heijastuvat myös saatuun ohjaukseen, ja isyyteen epävarmemmin ja pelokkaammin suhtautuvat isät arvioivat saamansa tuen ja ohjauksen heikommaksi kuin isyyteen luottavaisemmin suhtautuvat isät. (Salonen ym. 2011.) Isän henkinen hyvinvointi heijastuu myös syntyvään lapseen ja isän syntymänjälkeisen masennuksen on havaittu olevan yhteyksissä lapsen ylivilkkaushäiriöihin 3-4 vuoden iässä. Masentuneet isät viettivät myös vähemmän aikaa lastensa seurassa. (Condon ym. 2012; Wee ym. 2013.) Masennusoireista kärsivät isät arvioivat saamansa ohjeet heikompina kuin ne isät, joilla masennusoireita ei ole. Toisaalta ne isät, joilla masennusoireita on, saavat myös verrokkejaan enemmän tukea päätöksentekoon. (Vuorenmaa ym. 2011.) Isyyden pelko liittyy tiedon ja kokemuksen puutteeseen, joka helpottui kokemuksen karttuessa ja lapsen kasvaessa. (Sponsler ym. 2015.)

Often men transitioning into the role of father, especially first time fathers are fearful because they lack the confidence that accompanies knowledge and experience. (Sponsler ym. 2015)

5.4 Isän ominaisuuden ja roolit

Korkeasti koulutetut isät kantavat tyypillisesti eniten huolta vanhemmuuteen liittyvistä asioista. Huoli taloudellisesta pärjäämisestä niin ikään vaikutti suhtautumiseen vanhempana pärjäämiseen. Puolisolta saatu tuki vähentää isien kokemaa huolta enemmän kuin hoitohenkilökunnan tai muiden läheisten tuki. (Thomas ym. 2011) Niin ikään läheinen suhde kumppaniin edistää myös raskauden aikaisen kiintymyksen muodostumista syntyvään lapseen. (Condon ym. 2012)

Isän rooliin kasvaminen tarkoittaa muutoksia perhe-elämässä, parisuhteessa ja työelämässä. Samalla aletaan luoda suhdetta uuteen ihmiseen, syntyvään lapseen. Raskausaikana isyyteen kasvaminen tarkoittaa lähinnä puolison emotionaalista tukemista ja huolenpitoa, kun taas syntymän jälkeen nämä tunteet kohdistetaan myös lapseen (Habib ym. 2010). Vanhemmat, jotka kuvaavat parisuhdettaan lämpimäksi ennen lapsen syntymää, selviävät helpommin vanhemmuuden aiheuttamista muutoksista pariskuntana. Vauvan syntymä voi myös muuttaa intiimiyden määrää parisuhteessa, ja esimerkiksi yhdyntämäärät voivat laskea siitä mitä ne ovat olleet ennen raskautta. Vähentynyt läheisyys voi osaltaan lisätä isien ahdistuneisuutta elämänmuutoksen edessä. Isien kohdalla syntymänjälkeiselle masennukselle altistavat myös puolison masennus ja huoli puolison voinnista. Masentuneen isän avun hakemista voi vaikeuttaa ristiriita isän ja miehen roolin välillä, sillä mies voi kokea avun pyytämisen heikkoutena. (Wee ym. 2013.) Isät, jotka haluavat ottaa aktiivista roolia raskauden, syntymän aikana ja syntymän jälkeen joutuvat toisinaan pettymään, kun terveydenhuollon ammattilaiset eivät ota isiä mukaan aktiiviseen päätöksentekoon. Kuitenkin isä voi joutua synnytyksessä yllättäen primäärisen huolenpitäjän rooliin esimerkiksi sektorin yhteydessä, jolloin vauva annetaan isälle. (Jungmarker ym. 2010.)

Younger fathers wanted to be a father early in life. Older fathers talked about their maturity and the increased opportunity to be a good father, by which they meant taking part in child-caring. The participants compared themselves with their own fathers who had seldom participated in childcare but however had played with them. (Fägerskiöld 2008)

6 Pohdinta

Katsauksen tuloksista nousee esiin keskeisenä tekijänä isän osallisuus vauvaperheen arjessa raskausaikana ja syntymän jälkeen. Isän aktiivisella osallisuudella on suuri merkitys isän ja vauvan välisen kiintymyssuhteen muodostumisen kannalta.

Kiintymyssuhteen turvaamiseksi on suotavaa, että isät saavat oikeanlaista ja oikea-aikaista tukea ja ohjausta vanhemmuuteen. Tuen tarpeeseen ja sen vastaanottamiseen vaikuttaa merkittävästi isien henkilökohtaiset ominaisuudet, roolit, odotukset ja tunteet. Vauva Suomi hankkeen lähtökohta neuvolapalveluiden kehittämisestä on katsauksen myötä osoittautunut erittäin tarpeelliseksi. Tutkimuksen avulla on nyt tuotu esiin tuloksia, joiden avulla neuvolapalveluita voidaan kehittää.

6.1 Toteutuksen ja menetelmän tarkastelu

Tutkimusmenetelmänä integroitu katsaus kirjallisuuteen systemaattisen kirjallisuuskatsauksentapaan toteutui suunnitellusti. Tavoite oli mahdollisimman luotettavasti tuottaa tietoa Vauva Suomi hankkeen tutkimustarpeisiin. Systemaattiseen tapaan rajattiin ja valikoitiin tutkimustietoa. Huolellisen tutkimussuunnitelman ja tutkimuskysymysten tarkan määrittelyn avulla on tehty luotettavat alkuperäistutkimusten haut. Sisäänottokriteereillä on saatavilla olevasta aineistosta muodostettu mahdollisimman kattava otos, joka kuvaa tutkittavaa ilmiötä monipuolisesti. Katsauksen tulokset ovat niin ikään yleistettävissä, koska kriteerit on muodostettu tutkimusilmiön tarpeiden mukaan. Integroidun katsauksen tapaan on monipuolisella tutkimusaineistolla voitu raja pois Vauva Suomi -hankkeen kannalta tarpeettomat tutkimukset. Tutkimusartikkelien tulokset saturoituvat hienosti ja esiin tuli toivottuja jatkotutkimustarpeita.

Tutkimusaineiston kaikki artikkelit eivät pohjautuneet ensimmäisen lapsensa saaviin isiin, koska sellaisia tutkimuksia ei tutkittavaan ilmiöön löytynyt riittävästi. Tältä osin sisäänottokriteereissä jouduttiin joustamaan. Valitusta aineistosta kävi kuitenkin ilmi, että esikoisuus vaikutti isien vanhemmuuteen ja niin ikään kiintymyssuhteen muodostumiseen. Mielenkiintoista on, miten tutkimustulokset muuttuisivat tai korostuisivat, jos koko aineiston isät olisivat olleet esikoisensa saavia tai saaneita.

6.2 Eettiset kysymykset

Opinnäytetyöprosessissa on lukuisia tutkimusetiikkaan liittyviä valinta- ja päätöksentekotilanteita, joita tutkimuksen tekijöiden on käytävä läpi, myös tämän kirjallisuuskatsaus työn eri vaiheissa. Suomessa tieteelliseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tutkimusetiikan edistämistä käsittelee opetusministeriön asettama

tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). Lisäksi Suomessa toimii valtakunnallisen terveydenhuollon neuvottelukunnan (ETENE) ja yksittäisten organisaatioiden eettiset toimikunnat. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 227). Myös lainsäädäntö ohjaa terveystieteellistä tutkimusta muun muassa seuraavissa laeissa: Suomen perustuslaki (731/1999), henkilötietolaki (1999/523), laki lääketieteellisestä tutkimuksesta (488/1999), asetus lääketieteellisestä tutkimuksesta (986/1999) ja laki potilaan asemasta ja oikeuksista (786/1992). (Kylmä – Juvakka 2007: 138-139.)

Katsauksessa kirjallisuuteen on huomioitu tutkimuseettiset asiat koko prosessin eri vaiheissa. Aiheen valintaan ei riittänyt pelkkä tekijöiden kiinnostus vaan oli eettisesti tärkeää vastata Vauva Suomi hankkeen tarkoitusperiin. Katsauksen tutkimusmenetelmät on niin ikään oltava tutkimuseettisten mukaiset. Metodologiset seikat ja niiden oikeutettu valinta kietoutuvat tiiviisti yhteen tutkimuseettisten ja tutkimuksen luotettavuuden kanssa. Hyvää tutkimuseettisyyttä noudatettiin niin ikään analyysivaiheen arvioinnissa ja avoimessa, rehellisessä ja tarkassa tulosten ja johtopäätelmien raportoinnissa.

Hoitotieteellisen tutkimuksen eettisyyttä ohjaa kansainvälisesti hyväksytty Helsingin julistus ja American Nurses Association (ANA). Hoitotieteellisen tutkimuksen eettisiä lähtökohtia ovat: potilaiden ja asiakkaiden itsemääräämisoikeus, osallistumisen vapaaehtoisuus, tietoinen suostumus, oikeudenmukaisuus, anonymiteetin kunnioitus, haavoittuvien ryhmien huomiointi, lasten osallisuus tutkimukseen sekä tutkimuslupien olemassaolo. Nämä tutkimushaasteet kohdistuvat pääasiassa tutkimuksen kohteisiin ja osallistujiin. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 223-224) Tämän lisäksi tutkimuksen raportointivaiheessa eettisiä haasteita ovat plagioinnin välttäminen, tulosten sepittäminen, puutteellinen raportointi, toisten tutkijoiden vähättely ja tutkimusapurahojen väärinkäyttö. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2007: 26-27.)

6.3 Luotettavuus ja arviointi

Luotettavuuden arviointi on osa kirjallisuuskatsaus prosessin jokaista vaihetta. Arviointi kohteina ovat ensin tutkittavan ilmiön tunnistamiseen ja nimeämiseen liittyvät seikat. Seuraavaksi on perusteltava tutkimuksen merkitys sisällöllisesti, menetelmällisesti ja eettisesti. Samoin on arvioitava tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävien merkityksiä. Aineiston keruu-, analysointi- ja raportointivaiheeseen kohdistuu myös jatkuvaa arviointia. (Kylmä – Juvakka 2007: 130-133.) Tutkimusprosessin aikaisen arvioinnin ja tieteellisten tutkimusten luotettavuuden arviointi menetelmien lisäksi

arvioitiin ja täydennettiin katsauksen luotettavuustekijöitä seminaareissa saadun palautteen ja opponoinnin perusteella. Valmis työ on ajettu läpi Turnitin-plagioinnintarkastustietokannan kautta.

Katsausta toteuttaessa pyrittiin valitsemaan luotettavaa tutkimustietoa tarkoin valintakriteerein ja tulosten avulla tuottamaan Vauva Suomi -hankkeen kannalta realistisia ja todellista tarvetta vastaavia kehitysehdotuksia. Filosofi Benedictus Spinozan sanoin, kaikki tavoittelemisen arvoinen on harvinaista ja vaivalloista, ja vaivannäkö helposti laiminlyödään (Kylmä – Juvakka 2007: 155). Luotettavuutta arvioitiin koko prosessin ajan aineiston valinnasta tulosten ja johtopäätelmien luotettavuuteen ja yleistettävyyteen.

Koska opinnäytetyö tehtiin pareittain, voitiin paremmin välttyä holistisilta harhaluuloilta. Tutkimusprosessin kuluessa yksittäinen tutkija saattaa tulla yhä vakuuttuneemmaksi johtopäätelmistä, joiden virheellisyyttä oma silmä ei erota (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 197). Parin kanssa työskennellessä voidaan välttää tällaisia virhepäätelmiä.

Luotettavuuden näkökulmista puhuttaessa, tarkastellaan usein tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia. Näitä luotettavuuden arviointimittareita käytetään etenkin kvantitatiivisissa tutkimuksissa. Kvalitatiivisen tutkimuksen ja niin ikään kirjallisuuskatsauksien luotettavuuden arvioinnille on käytössä muun muassa seuraavat kriteerit: uskottavuus (credibility), vahvistettavuus (dependability), reflektiivisyys ja siirrettävyys (transferability). (Kylmä – Juvakka 2007: 127-129.) Tässä katsauksessa tulokset voitiin esittää uskottavasti, koska tutkimusaineisto koostuu tieteellisesti luotettavista artikkeleista. Suomalaisia tutkimuksia ei katsauksen luotettavuuden kannalta löytynyt riittävästi, joten tiedonhaku kohdistui kansainvälisiin länsimaalaisiin tutkimuksiin. Näin ollen tutkimusartikkeleiden lähtökohdat ja tulokset ovat reflektoitavissa suomalaisen Vauva Suomi hankkeen tarpeisiin ja tavoitteisiin. Tutkimuksen luotettavuutta voitiin niin ikään varmistaa riittävänä laajalla tutkimusaineistolla. Samat teemat ja tutkimustulokset toistuvat tutkimusartikkeleissa ja ne vastaavat sisällöllisesti katsauksessa tutkittuun ilmiöön ja tutkimuskysymyksiin.

Tutkimusaineiston otoksista voidaan pohtia, vastaavatko niiden tulokset luotettavasti koko isä populaatiota. Tutkimuksiin osallistuminen on ollut vapaaehtoista ja osa tutkimushaastatteluihin osallistuneista ieseistä jättäytyi pois tutkimusprojekteista ajan

saatossa. Tulokset ovat siis varmasti kyseisissä tutkimuksissa suunta antavia mutta eivät kuvaa koko isä populaatiota. Näin ollen voi päätellä, että epäaktiiviset, isyyteen negatiivisesti suhtautuvat tai masentuneet isät jäävät tutkimustulosten varjoon.

6.4 Tasa-arvoisen vanhemmuuden turvaaminen

Katsauksen perusteella, isien osallisuus vauvaperheissä vaikuttaa keskeisesti koko perheen hyvinvointiin ja kiintymyssuhteiden muodostumiseen. Ammatillisesta näkökulmasta on erittäin tärkeää ymmärtää, että hoitotyössä on aina huomioitava potilaan lisäksi myös hänen läheisensä, joita hoitopalvelut niin ikään koskettavat. Tässä tutkimuksessa huomio keskittyy isiin, jotka toistaiseksi ovat jääneet hieman sivullisiksi neuvolapaleluiden osalta. Tasa-arvoisen vanhemmuuden turvaaminen on näin ollen keskeisesti myös terveydenhuollon ammattilaisten vastuulla. Asennemuutoksia ja uusia toimintamalleja on jatkuvasti hyvä kehittää vauvaperheiden hyvinvoinnin takaamiseksi. Isien kohtelu tasavertaisesti ei biologisista lähtökohdista ole täysin mahdollista mutta se ei estä ammattilaisia edesauttamasta tasa-arvoisen vanhemmuuden toteutumista. On oleellista ymmärtää isien huomioimisen hyödyt niin yksittäiselle perheelle kuin tasa-arvoisen vanhemmuuskulttuurin kehitykselle. Läheisten mukaan ottaminen ohjauksessa voi edistää muun muassa hoitoon sitoutumista. On siis tärkeää kyetä havaitsemaan myös heidän tuen ja ohjauksen tarpeet.

Katsaus kirjallisuuteen tuo kattavasti esiin, millaista tukea ja ohjausta isät tarvitsevat. Terveydenhuollon ammattilaisten on syytä keskittyä yksilölliseen ja konkreettiseen ohjaukseen. Oikea-aikaisen tiedon antaminen vähentää epätietoisuutta ja ahdistuneisuutta sekä vähentää potilaalla ja tämän omaisilla olevaa tietämättömyyttä tuntemattomasta. Tutkimusaineiston isien tuen tarpeen havaitsemisen vaikeutena on se, ettei isä välttämättä pääse osallistumaan neuvolakäynneille. Näin ollen isän huoli helposti jää huomaamatta, tai sitä ei osata ottaa puheeksi. Hoitohenkilökunnalle on syytä kehittää lisää toimintamalleja, joiden avulla puheeksi otto mahdollistuu. Esimerkiksi avointen kysymysten ja positiivisen sekä välittömän ilmapiirin avulla voidaan neuvolassa tunnistaa myös ne isät, jotka ovat tähän mennessä jääneet tuen ja ohjauksen ulkopuolelle. Jokaisen terveysalan ammattilaisen tulee osata kehittää osaamistaan jatkuvasti tutkittuun tietoon perustuen. Tämä katsaus kirjallisuuteen kokoaa isien osallisuuteen ja näin ollen tasa-arvoiseen vanhemmuuteen vaikuttavia tekijöitä. Katsaus on tarjonnut oppimisprosessimaisesti arvokasta tietoa isien tuen tarpeesta ja tuonut esiin jatkotutkimusehdotuksia uusien toimintamallien ja interventioiden kehittämiseksi.

6.5 Perheiden hyvinvoinnin hyödyllisyys

Katsauksen tulokset ja johtopäätelmät on suunnattu vauvaperheiden kanssa työskenteleville terveydenhuollon ammattilaisille, jotta neuvoloiden toimintaympäristössä osattaisiin lisätä tietoisuutta perheiden hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Koska tutkimuskysymykset kohdistuvat erityisesti isien ja vauvojen välisen kiintymyssuhteen muodostumiseen ja isyyden haasteisiin, on tutkimuksen tavoitteiden myötä tuotu näkyväksi mahdollisia kehitysehdotuksia ja tietoa siitä, millaisesta avusta ja tuesta perheet ja erityisesti isät hyötyvät parhaiten. Näin ollen tutkimuksen kohderyhmänä isät ja heidän perheensä ovat hyödynsääjiä. Perheiden hyvinvoinnilla on niin ikään kauaskantoiset hyödyt hyvinvointiyhteiskunnan ja kansanterveyden edistämisen kannalta. Tutkimuksen tarkoituksen mukaan ja Vauva Suomi ry:n toiveesta on katsauksella kirjallisuuteen tuotu esiin neuvolapalveluiden toimintaa edistäviä tekijöitä, jotta ammattilaiset saadaan puuttumaan mahdollisiin haasteisiin jo varhaisessa vaiheessa. Vauva Suomi ry voi hyödyntää tutkimustuloksia tarpeisiinsa koko Suomen mittakaavassa. Tutkimuksen tuloksista hyötyvät niin ikään terveydenhuoltoalan opiskelijat ja opettajat, joilla on mahdollista tutustua katsaukseen kirjallisuudesta muun muassa Theseus-tietokannassa.

6.6 Isien osallistaminen kehittämishaasteena

Hoitotieteellinen isiin kohdistuva tutkimus on niin Suomessa kuin kansainvälisestikin jäänyt äitien varjoon. Länsimaisessa kulttuurissa isän rooli on kuitenkin kokenut suuria muutoksia nopeassa ajassa. Miehen rooliodotukset eivät ole muuttuneet samassa suhteessa. Miehiin kohdistuu edelleen odotuksia, jotka eivät välttämättä ole yhteneviä hyvään isään liitettyjen ominaisuuksien ja mielikuvien kanssa. Katsauksen tutkimustulosten pohjalta voidaan todeta, että asenne muutosta tasa-arvoisempaa isien roolia kohtaan tarvitaan esimerkiksi neuvolapalveluissa ja työnantaja puolella. Tutkimustulosten perusteella isä on hyödyllistä rohkaista osallistumaan neuvolakäynneille ja jatkossa on järkevää miettiä, mitkä käynnit ovat isille hyödyllisiä. Yhteistyö työnantajien kanssa luultavasti helpottuu, kun muutokset isän osallisuuteen lähtevät terveydenhuoltopalveluiden oikea-aikaisen saatavuuden ja käytön puolelta. 2011 tehdyssä ruotsalaistutkimuksessa, *Fathering in the first few months*, tuodaan esiin, kuinka jatkossa on hyvä kehittää keinoja, joilla työelämässä voidaan paremmin joustaa

perheiden tarpeissa myös isien kohdalla. (Thomas ym. 2011.) Toisessa ruotsalaistutkimuksessa 2010, *Playing Second Fiddle Is Okay-Swedish Fathers' Experiences of Prenatal Care*, todettiin joidenkin isien kokevan liiallisen hoivan ja ohjauksen negatiivisesti. (Jungmarker ym. 2010) Palveluita on siis hyödyllistä tuottaa isille heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaan. Lisätutkimusta oikea-aikaisesta ja oikeanlaisesta osallisuudesta siis kaivataan. Tämän katsauksen tulosten pohjalta lisätutkimusta kaivataan erityisesti ensimmäisen lapsensa saaneista isistä ja heidän tarpeistaan vanhemmuuteen kasvun tueksi.

Hyvinvoiva ja aktiivisesti osallinen isä edistää koko perheen hyvinvointia. Niin ikään hyvinvoinnin vaikutukset näkyvät oleellisesti isien ja vauvojen välisissä kiintymyssuhteissa. Tämän vuoksi vanhemmuudessaan epävarmojen ja ahdistuneiden isien löytäminen ajoissa on erittäin tärkeää ja mahdolliset ongelmakohdat voidaan tunnistaa jo ennaltaehkäisevästi. Tällä hetkellä esimerkiksi isien perinataalivaiheen masennuksessa keskitytään enemmän ongelman hoitamiseen kuin ennaltaehkäisyyn. Tulevaisuudessa on järkevää kehittää matalan kynnyksen palveluita kaikille tukea ja ohjausta tarvitseville isille. On syytä lisätä tukimusta tuen tarpeesta, joka kattaa koko isä populaation ja etenkin aiempien tutkimuksien ulkopuolelle tahallisesti tai tahattomasti jättäytyneet isät.

Tutkimusaineistosta on noussut esiin, että isille on tyypillistä kantaa huolta perheen taloudesta ja toimeentulosta, mikä vuoksi työssäkäynti jää näin ollen isän vastuulle. (Fägerskiöld 2008; Salonen ym. 2011; Halme 2008; Thomas ym. 2011) Isät myös hyödyntävät merkittävästi äitejä heikommin vanhempainvapaita (Kelan tilastollinen vuosikirja 2013). Ymmärrystä kelan etuuksista ei perheillä aina ole. Äitiysneuvolaopas kuitenkin suosittelee terveydenhoitajia ottamaan neuvolassa puheeksi vanhempainvapaiden pitämisen tasa-arvoisesti myös isät huomioiden. Koska neuvoloissa resurssit ja tietotaito ei aina riitä kela etuuksien tarkempaan käsittelyyn, on järkevää miettiä, miten perheen talouteen vaikuttavat asiat saataisiin käytyä jatkossa läpi, esimerkiksi sosiaalityöntekijän avulla

Katsauksesta tulee ilmi, kuinka lisätutkimusta tarvitaan vielä monessa suhteessa niin neuvoloissa kuin sairaaloissa toteutuneista interventioista. Onnistuneet interventiot esimerkiksi ihokontaktin, napanuoran leikkaamisen ja vauvahieronnan toteutumisesta kannustavat jatkamaan tutkimusta. Australialaistutkimuksen mukaan vaikeudet raskausajan kiintymyksessä voivat heijastaa vaikutuksiin myöhemmässä kiintymyksessä.

Kiintymyssuhteen muodotumisen merkitystä ei siis ole syytä vähätellä ja sitä edistävien interventioiden tutkiminen on hyvin tärkeää tulevaisuudessa, jotta isien aktiivinen osallisuus on turvattu kiintymyssuhteen muodotumisen alkulähteillä.

Lähteet

Cheng,Carolynn Darrell – Volk, Anthony A. – Marini, Zopito A. 2011. Supporting Fathering Through Infant Massage. The Journal of Perinatal Education, Fall 2009 Vol. 20, No. 4, 200-209

Condon, John T. – Corkindale, Carolyn Jennifer – Boyce Phillip 2008. Assessment of postnatal paternal–infant attachment: development of aquestionnaire instrument. Journal of Reproductive and Infant Psychology Vol. 26, No. 3, August 2008, 195-210.

Condon, John – Corkindale, Carolyn – Boyce, Philip – Gamble, Elizabeth 2013. A longitudinal study of father-to-infant attachment: antecedents and correlates. Journal of Reproductive and Infant Psychology Vol. 31, No. 1, 15-30.

Ford, Jeffrey J. – Nalbone, David P. – Wetchler, Joseph L. – Sutton, Philip M. 2008. How Differentiation and Identity Status Affect Attachment to Children. The American Journal of Family Therapy, 36:284-299.

Fägerskiöld, Astrid 2007. A change in life as experienced by first-time fathers. Scandinavian Journal of Caring Sciences. 2008; 22, 64-71.

Habib, Cherine – Lancaster, Sandra 2009. Changes in identity and paternal-foetal attachment across a first pregnancy. Journal of Reproductive and Infant Psychology Vol 28, No. 2, May 2010, 128-142.

Halme, Nina 2009. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhtessäolo. Yhdessäoloa, isänä toimimiseen liittyvää stressiä ja isän tyytyväisyyttä parisuhteessa kuvaavan rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi. Väitöskirja. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Paula, Sajavaara 2009. Tutki ja Kirjoita. 15.-17. Painos. Hämeenlinna 2012. Kariston kirjapaino Oy. 21-27.

Holmström, Katja 2011. Isien osallistumisesta hyöttyy koko perhe. Väestöliiton perhenetti –hanke. Verkkodokumentti. Päivitetty 12.8.2011.
<<http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/?x17665=1167686>>. Luettu. 5.10.2016

Huttunen, Jouko 2006. Miesnäkökulma isien kohtaamiseen neuvolatyössä. Verkkodokumentti. <neuvolakeskus.laurea.fi/.../2006/.../15_Huttunen_31-10-2006.pps>. Luettu 7.4.2017

Jeffrey, Timothy – Luo, Ki-Yung – Kueh, Brandon – Petersen, Rodney W. – Quinlivan, Julie A. 2015. Journal of Perinatal Education Vol. 24, No. 3, 181-187.

Jungmarker, Emily Bogren – Lindgren, Helena – Hildingsson, Ingegerd 2010. Playing Second Fiddle Is Okay – Swedish Fathers’ Experiences of Prenatal Care. Journal of Midwifery & Women’s Health 55:421-429.

Kampman, Mikko 2005. Kehitystehtävien asynkronia ja parisuhde isyyden rakentumisessa. Pro gradu –tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto. Psykologia. Psykologian laitos. Saatavilla sähköisesti:
<<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/92674/gradu00543.pdf?sequence=1>>

Kankkunen, Päivi - Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kelan tilastollinen vuosikirja 2014. 2015. Suomen yliopistopaino. Saatavilla sähköisesti: <http://www.kela.fi/documents/10180/1630875/Kelan_tilastollinen_vuosikirja_2014.pdf/44e2ca21-0dac-4320-bd42-a03a6757ea62>
Luettu 10.10.2016.

Klemetti, Reija – Hakulinen-Virtanen, Tuovi (toim.) 2013. Äitiysneuvolaopas - suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino oy.

Kylmä, Jari – Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. 1.-2. Painos. Helsinki 2012. Edita Prima Oy. 127-155.

Kyngäs, Helvi – Elo, Satu – Pölkki, Tarja – Kääriäinen, Maria – Kanste, Outi 2011. Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Hoitotiede 23 (2), 138-148.

Kääriäinen, Maria – Lahtinen, Mari 2006. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimustiedon jäsentäjänä. Hoitotiede 18 (1). 37–45.

Paananen, Ulla – Pietiläinen, Sirkka – Raussi-Lehto, Eija – Väyrynen, Pirjo – Äimälä, Anna-Mari 2006. Kätilötyö.2.-4. Painos. Helsinki 2012. Edita Prima. 309-314.

Miettinen, Anneli 2012. Perhevapaakäytännöt Suomessa ja Euroopassa 2012. Väestöliito Väestöntutkimuslaitoksen Työpäperi 2012:1. 21

Salonen, Anne H. – Kaunonen, Marja – Hietikko, Anne – Tarkka, Marja-Terttu 2011. Isien hoitajilta saama sosiaalinen tuki lapsivuodeosastolla. Hoitotiede 23 (1). 3-13.

Sinkkonen, Jari - Kallanda, Mirjam (toim.) 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet. Helsinki: WSOYpro Oy

Smyth, Suzie – Spence, Dale – Murray, Karen 2015. Does antenatal education prepare fathers for their role as birth partners and for parenthood? British Journal of Midwifery, May 2015 Vol. 23, No. 5.

Sponsler, Wendy – Weatherspoon, Christopher – Weatherspoon Deborah – Campbell, Dorothy 2015. Fear of Fatherhood. International Journal of Childbirth Education Vol. 30 No. 1, January 2015, 33-37.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2017. Tietoa perhevapaiden käytöstä. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/perhevapaatutkimus/tilastotietoa-perhevapaiden-kaytosta>> Luettu 20.2.2017

Thomas, Jan E. – Bonér, Ann-Kathrine – Hildingsson, Ingegerd 2010. Fathering in the first few months. Scandinavian Journal of Caring Sciences. 499-509

Vauva Suomi ry 2017. Vauva Suomi. Verkkodokumentti <<https://www.vauvasuomi.fi>>
Luettu 7.4.2017

Vuorenmaa, Maaret – Salonen, Anne H. – Aho, Anna Liisa – Tarkka, Marja-Terttu – Åstedt-Kurki, Päivi 2011. Puolivuotiaisen lasten isien neuvolan terveydenhoitajalta saamat ohjeet ja tuki. *Hoitotiede* 23 (4). 285-295.

Wee, Yiong Kim – Pier, Ciaran – Milgrom, Jeannette – Richardson, Ben – Fisher, Jane – Skouteris, Helen 2013. Fathers' mental health during the ante- and postnatal periods: Knowledge, recommendations and interventions. *British Journal of Midwifery* May 2013, Vol. 21, No. 5.

Hakujen kuvaus

TAULUKKO 1.

Tietokanta ja hakusanat	Haun tulos	Otsikon perusteella	Tiivistelmän perusteella	Lopullinen valinta
CINAHL				
<i>father AND infant AND attachment</i>	81	11	6	5
<i>fatherhood AND attachment</i>	11 *	1	1	0
<i>Paternal AND infant AND attachment</i>	28	3	1	0
<i>paternal support</i>	76	0	0	0
<i>prenatal care AND father NOT mother</i>	67	9	6	5
MEDIC				
<i>Isä AND vauva</i>	0	0	0	0
<i>Isyys AND vauva</i>	1	1	0	0
<i>Isä AND neuvola</i>	0	0	0	0
<i>Isä-vauva AND kiintymyssuhde</i>	0	0	0	0
<i>father AND infant</i>	10	4	2	0
<i>fatherhood AND attachment</i>	0	0	0	0
<i>paternal-infant</i>	702	18	9	2
<i>paternal support AND infant</i>	44 *	5 *	3 *	1 *
<i>Paternal care AND father</i>	4 *	2 *	0	0
<i>Paternal care AND support</i>	208 *	4 *	4 *	1 *
MANUAALISESTI Hoitotiede lehdet	3 *	3 *	3 *	2 *
MANUAALISESTI Tutkiva hoitotyö lehdet	2	1	1	0
METAHAKU Tietokannoista	1	1	1	1
YHTEENSÄ				13

* Samoja hakutuloksia kuin edellisessä eli haut saturoituvat

Analyysikehys

TAULUKKO 2. Tutkimusaineisto ja sen kuvaus

Tutkimuksen nimi ja julkaisu	Tekijät	Menetelmät	Aineisto	Tarkoitus ja tavoite	Tulokset
1. Isien hoitajilta saama tuki lapsivuodeosastolla, Hoitotiede 2011, 23 (1), 3-13	Anne H. Salonen Marja Kaunonen Merja Hietikko	Määrällinen ja laadullinen	Haastattelu n= 433 isää	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ja vertailla isien hoitohenkilökunnalta saamaa sosiaalista tukea kahta erilaista ohjauskäytäntöä toteuttavilla lapsivuodeosastoilla.	Sosiaalinen tuki hoitajilta oli enimmäkseen vähäistä tai kohtalaista. Isät kokivat saaneensa eniten päätöksenteon ja vähiten konkreettista tukea. Sairaalan A isät arvioivat saaneensa enemmän tukea, mutta kokivat oman vauvansa hoidon negatiivisemmin ja olivat kotiutuessa väsyneempiä kuin sairaalan B isät. Isille suunnatun tuen kehittämisalueita ovat: vauvanhoitoon liittyvien vuorovaikutuksellisten valmiuksien tukeminen, parisuhteen tuki ja perheen parempi huomioiminen.
2. Puolivuotiaiden lasten isien neuvolan terveydenhoitajalta saamat ohjeet ja tuki Hoitotiede 2011, 23(4), 285-295	Maaret Vuorenmaa Anne H. Salonen Anna Liisa Aho	Määrällinen ja laadullinen	Haastattelu n= 220 isää (68% olivat esikoisen isiä.)	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata isien neuvolan terveydenhoitajalta saamia ohjeita ja sosiaalista tukea ja niihin yhteydessä olevia tekijöitä lapsen ollessa puolen vuoden ikäinen.	Isät arvioivat saamansa sosiaalisen tuen kohtalaiseksi ja ohjeet melko hyväksi. Suurimpia puutoksia olivat ohjeiden tarkkuus ja yksilöllisyyden puute. Isän suhtautuminen raskauteen vaikutti siihen, millaiseksi he terveydenhoitajalta saamansa ohjeet ja sosiaalisen tuen kokivat. Pelokas, kielteisesti lapseen tai negatiivisesti raskauteen suhtautuva isä arvioi saamansa ohjeet heikommiksi ja vähäisiksi. Isät eivät välttämättä käyneet neuvolassa kertaakaan lapsen syntymän jälkeen, mikä vaikeuttaa tuen tarpeen havaitsemista.

	Marja-Terttu Tarkka Päivi Åsted-Kurki				Tutkimus antoi työkaluja erityistä tukea tarvitsevien isien tunnistamiseksi.
3. A change in life as experienced by first-time fathers Scandinavian Journal of Caring Sci; 2008; 22; 64–71 Ruotsi	Astrid Fägerskiöld	Määrällinen ja laadullinen	Haastattelu n= 20 (20-40 vuotiaat esikoisen isät)	Isän rooli on ollut murroksessa viime vuosien aikana, eivätkä tämän päivän isät voi välttämättä pitää omaa isäänsä roolimallina tämän päivän isyyteen. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa isien kokemuksia vauvan tuomasta elämänmuutoksesta.	Isien kokemiin lapsen saannin muutoksiin kuuluivat tasapainoilu työminän ja kotiminän välillä, muutokset parisuhteessa sekä suhteen luominen syntyneeseen lapseen. Isät kokivat isyyden positiivisena ja elämää muuttaneena asiana. Isien saama puutteellinen tieto synnytyksestä sekä syntymän jälkeisestä ajasta koettiin negatiivisesti, eivätkä isät olleet osanneet valmistautua niihin. Sairaalaoloaika keskittyi eniten äidin ja vauvan vointiin. Isät kokivat osallistuvansa vauvan hoitoon tasa-arvoisesti, imetystä lukuunottamatta. Isät pitivät lopulta itseään toissijaisena vanhempana.
4. Assessment of postnatal paternal–infant attachment: development of a questionnaire instrument	John T. Condon Carolyn Jennifer Corkindale		Kyselytutkimus: n=200 australialaisisää	Tutkimuksen tarkoituksena oli kehittää isille suunnattua kyselyä ja mittaria isyydestä.	Isän kiintymys ja tyytyväisyys vauvaan kasvoi lapsen kasvaessa. Huomioitavaa: Tulokset eivät välttämättä ole yleistettävissä muihin kuin australialaisisiin, vaikkakin otos oli suurehko ja kahdesta eri

Journal of Reproductive and Infant Psychology, Vol. 26, No. 3, August 2008, 195–210 Australia	Phillip Boyce		(6 ja 12 kuukautta ensikoisen syntymän jälkeen.)	Kysely jaettiin kolmeen tekijään: "patience and tolerance", "pleasure in interaction" ja "affection and pride".	sairaanhoidopiiristä. Tuloksissa tulee huomioida myös se, ettei negatiiviset tunteet vauvaa kohtaan ole yleisesti hyväksyttävinä pidettäviä, joten isät ovat saattaneet kaunistella vastauksia "paremmiksi". Isän kiintymys ja tyytyväisyys vauvaan kasvoi lapsen kasvaessa.
5. Fear of Fatherhood International Journal of Childbirth Education, Vol. 30, No. 1, January 2015 USA	Wendy Sponsler Christopher Weatherspoon Deborah Weatherspoon Dorothy Campbell		Kirjallisuuskatsaus	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata vanhemman ja lapsen välisen varhaisen kiintymyksen tärkeyttä ja sitä rajoittavia tekijöitä. Tavoite oli niin ikään kartoittaa isien synnytykseen ja isyyteen kohdistuvia pelkoja ja niitä helpottavia tekijöitä.	Isän kokema isyyden pelko liitetään yleisesti pelkoon tuntemattomasta. Esikoistaan odottavilla isillä pelko liittyi kokemuksen, tiedon ja itseluottamuksen puutteeseen. Tuki kohdistuu tällä hetkellä pääasiassa äiteihin. Hyvässä parisuhteessa oleva isä sai enemmän tukea vanhemmuuteen. Synnytyksenhoidon koulutuksessa tulisi korostaa isyyden roolia. Isiä tulisi kehottaa toimimaan "hands-on"-toimintamallin avulla. Hyviä kokemuksia kiintymyksen kannalta on jo saatu mm. ihokontaktin toteutumisesta, napanuoran leikkaamisesta ja vauva hieronnasta. Myös isien vertaistukiryhmät voivat olla hyödyksi esikoistaan odottaville.

<p>6. Changes in identity and paternal – foetal attachment across a first pregnancy</p> <p>The Journal of Reproductive and Infant Psychology Vol. 28, No. 2, May 2010, 128–142</p> <p>Australia</p>	<p>Cherine Habib</p> <p>Sandra Lancasterb</p>		<p>Haastattelu</p> <p>Ensimmäisessä haastattelussa n= 115 ja jälkimmäisessä n= 78 isää.</p> <p>(odotusaikana tehdyt kyselyt)</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa, lisääntykö isän kiintymys sikiötä kohtaan raskauden ensimmäisen ja viimeisen kolmanneksen välillä.</p>	<p>Ensimmäisen ja kolmannen trimesterin välillä ei havaittu eroa isän kiintymyksellä sikiöön, mutta syntymän jälkeen kiintymys kasvoi merkittävästi.</p>
<p>7. Supporting Fathering Through Infant Massage</p> <p>The Journal of Perinatal Education, 20(4), 200–209, doi: 10.1891/1058-1243.20.4.200</p>	<p>Carolynn Darrell Cheng,</p> <p>MA Anthony A. Volk</p>	<p>Laadullinen</p>	<p>Interventiotutkimus</p> <p>n= 12 isä-vauva paria.</p>	<p>Tarkoituksena oli kehittää isän ja vauvan välistä kiintymystä vauvahierontaopetuksen kautta, ja auttaa isiä ymmärtämään ja lukemaan vauvan signaaleja.</p>	<p>Vauvahierontatunnit vähensivät isyyteen liittyvää stressiä (paternal stress) ja lähensivät isejä ja vauvoja. Isien kokemuksen mukaan tunnit eivät muuttaneet vauvaa. Vauvahieronta katsotaan hyväksi tavaksi opettaa isejä herkemäksi tunnistamaan vauvan tarpeita. ” Finally, infant massage classes appear to offer fathers the positive experience of meeting other fathers and enjoying the opportunity to share their fathering experiences.”</p>

Kanada	Zopito A. Marini				
8. A longitudinal study of father-to-infant attachment: antecedents and correlates Journal of Reproductive and Infant Psychology, 2013 Vol. 31, No. 1, 15–30 Australia	John Condon Carolyn Corkindale Philip Boyce Elizabeth Gamble	Laadullinen ja määrällinen	Pitkittäistutkimus n= 204 (esikaisen raskausaikana ja kahdesti lapsen syntymän jälkeen)	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää isän ja vauvan välisen kiintymyksen tekijöitä ja korrelaatioita, ja onko raskausajan kiintymyksellä vaikutusta syntymän jälkeen.	Raskausaika tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa isän ja vauvan välistä kiintymystä sekä puuttua ajoissa mahdollisiin ongelmiin kiintymyksen muodostumisessa ja sitoutumisessa. Vanhemman ja vauvan välisen kiintymyksen voi jakaa antenataalivaiheen ja postnataalivaiheen kiintymykseen, ja näiden tutkimiseen on hieman toisistaan eroavat menetelmät kummallekin vanhemmalle. Antenataalivaiheen ja postnataalivaiheen kiintymysten välillä oli yhteismuuttajuutta mutta tutkimuksen perusteella ei voida sanoa, oliko kyseessä syy-seuraus vai onko muuttujilla yhteinen selittävä taustatekijä. Isän ja vauvan välisessä kiintymyksessä kyse ei ole vain interaktiosta ja vauvan temperamentista, vaan myös isän mielikuvista vauvasta jo raskausajalta. Myös parisuhteen laadulla ja läheisyydellä on suuri merkitys isän ja vauvan välisen suhteen muodostumisessa. Vaikeudet raskausajan kiintymyksessä voivat heijastaa vaikutuksiin myöhemmässä kiintymyksessä. Tätä tulisi tutkia vielä tarkemmin.

<p>9. Fathering in the first few months</p> <p>Scandinavian Journal of Caring Sciences 2011 Vol. 25, 499-509</p> <p>Ruotsi</p>	<p>Jan E. Thomas</p> <p>Ann-Katherine Bonér</p> <p>Ingegerd Hildingsson</p>	<p>Määrällinen</p>	<p>Kyselytutkimus</p> <p>n=827 isää</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli keskittyä isiin raskauden loppupuolella sekä ensimmäisinä kuukausina isänä. Tutkimuksen aikana isät vastasivat kolmeen kyselyyn. Isän osallistuminen (father involvement) jaetaan kolmeen luokkaan: saavutettavuus (accessibility), sitoutuminen (engagement) ja vastuu (responsibility).</p>	<p>Isät, jotka olivat eniten huolissaan tulevasta roolistaan vanhempana, olivat useimmiten korkeasti koulutettuja ja/tai joilla oli rahaan liittyviä huolia. Läheisiltä tai kättilöiltä saatu tuki ei vaikuttanut isien ajatuksiin vanhemmuuden haasteista, mutta vähäinen tuki puolisoilta lisäsi isien huolta. Isät kokivat jäävänsä ulkopuolelle lapsen terveyttä koskevissa asioissa, kuten neuvolassa, lääkärissä ja perhevalmennuksessa. Myöskään kirjallinen tieto ei ollut isille kohdistettua. Isien vuorovaikutus vauvan kanssa on enemmän aktivointia ja leikkiä kuin hoivaa. Usein isän vastuulle jää perheen taloudesta huolehtiminen, mikä saattaa tarkoittaa pitempiä työpäiviä, mikä puolestaan rajoittaa lapsen kanssa vietettyä aikaa. Isät ovat epävarmoja kyvystään toimia vanhempana, vaikka mahdollisuuksia lapsenhoitoon olisikin. Lyhentyneet hoitoajat synnytyksen jälkeen sairaalassa vähentävät mahdollisuuksia vanhempien ohjaukseen ja mahdollisten ongelmien havaitsemiseen.</p> <p>Kehitysehdotuksena ja jatkotutkimuksen aiheena on kehittää keinoja, joilla työelämässä voitaisiin paremmin joustaa perheiden tarpeisiin myös isien kohdalla. Isän siirtymään vanhemmaksi tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota, samoin työn ja perhe-elämän yhdistämisen tukemiseen.</p>
<p>10. Does antenatal education prepare</p>	<p>Suzie Smyth</p>		<p>Kirjallisuuskatsaus</p>	<p>Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli selvittää</p>	<p>Isät osallistuvat synnytysvalmennukseen puolisoitaan harvemmin, ja vaikka kokemukset ovat usein positiivisia, eivät he koe saavansa</p>

<p>fathers for their role as birth partners and for parenthood?</p> <p>British Journal of Midwifery, 5/2015 Vol 23, No 5</p> <p>Pohjois-Irlanti</p>	<p>Dale Spence</p> <p>Karen Murray</p>			<p>syntymää edeltävän valmennuksen (antenatal education) vaikutusta tuleviin isiin ja isien mielipiteitä valmennuksen vaikutuksista.</p>	<p>valmennuksesta tukea synnytykseen ja vanhemmuuteen. Miehet toivoisivat valmennuksen keskittyvän myös yksilöllisiin tarpeisiinsa. Isän sitoutuminen vaikuttaa myönteisesti koko perheen hyvinvointiin. Äitiyshuoltoon kaivattaisiin perhekeskeisempää ja kokonaisvaltaisempaa otetta. Isien rooli tiedostetaan, mutta sitä ei huomioida yksilöllisellä tasolla. Synnytysvalmennus toteutetaan naisvetoisissa sekaryhmissä, jolloin fokus on naisen voinnissa, eivätkä isät koe voivansa esittää haluamiaan kysymyksiä ja kokevat ulkopuolisuutta.</p> <p>Isiä tulisi rohkaista aiempaa enemmän esittämään kysymyksiä kättilöille. Miehet hyötyivät konkreettisista neuvoista esimerkiksi siitä, miten tukea puolisoaan synnytyksen aikana.</p>
<p>11. Australian Fathers' Study: What Influences Paternal Engagement with Antenatal Care?</p> <p>The Journal of Perinatal Education,</p>	<p>Timothy Jeffrey</p> <p>Ki-Yung Luo</p> <p>Brandon Kueh</p>	<p>Laadullinen ja määrällinen</p>	<p>Haastattelu ja kysely n=100 isää</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa isän sitoutumiseen (paternal engagement) vaikuttavia tekijöitä raskausaikana.</p>	<p>83% haastatelluista isistä eivät mielestään päässeet osallistumaan tarpeeksi. Isän sitoutuneisuutta (paternal engagement) lisäsivät osallistuminen päätöksentekoon sekä henkilökunnalta saatu tuki. Sitoutumista estivät kiire, sivulliseksi jääminen, tiedon puute, se ettei tullut kuulluksi, valmistautumisen puute, ahdistuneisuus sekä esteet osallistua käynneille. Tyytyväisyyden lisäämiseksi isät pitäisi saada lähemmin yhteistyöhön terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Erityisesti yli 40 tuntia viikossa työskentelevät isät osallistuivat heikommin raskausajan seurantakäynneille. Isien osallistumisella on myönteinen vaikutus koko perheen hyvinvoinnille ja synnytykselle.</p>

<p>2015 Vol. 24 No. 3, 181-187</p> <p>Australia</p>	<p>Rodney W. Petersen</p> <p>Julie A. Quinlivan</p>				<p>Jatkotutkimusta tarvitaan erityisesti ahdistuneiden ja pelokkaiden isien tunnistamisen helpottamiseksi, jotta heille osattaisiin ohjata tarpeeksi tukea.</p> <p>Neuvolaan voisi olla hyvä päästä myös virka-aikojen ulkopuolella, jotta mahdollisimman moni työssä käyvä isä pääsisi mukaan.</p>
<p>12. Playing Second Fiddle Is Okay- Swedish Fathers' Experiences of Prenatal Care</p> <p>Journal of Midwifery & Woman's Health 2010 Vol. 55 No. 5, 421-429</p> <p>Ruotsi</p>	<p>Emily Bogren Jungmarker</p> <p>Helena Lindgren</p> <p>Ingegerd Hildingsson</p>	<p>Määrällinen</p>	<p>Kohorttitutkimus. Osa pitkittäistutkimusta. Kysely.</p> <p>n=827 isää, 390 ensikertalaisia sekä 437 toistamiseen isäksi tulleita. Näiden kahden ryhmän tulokset esitettiin toisistaan erillisinä.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata ruotsalaisien kokemuksia ja osallistumista neuvolatoiminnasta Ruotsissa. Tutkimuksessa verrattiin isien kokemuksia eri osa-alueiden tärkeydestä (subjective importance) ja näiden osa-alueiden toteutumisesta (perceived reality).</p>	<p>Äideillä on raskausaikana tukiverkosto, jonka muodostaa muun muassa oma äiti sekä neuvola, ja tämän kaltainen tukiverkko isältä puuttuu. Ensi kertaa isäksi tulleet osallistuivat useammin neuvolakäynneille sekä synnytysvalmennukseen verrattuna toistamiseen isäksi tulleisiin. Isään ei myöskään neuvolassa aina juurikaan kiinnitetty huomiota läsnäolosta huolimatta.</p> <p>Ensi kertaa isäksi tulleet nostivat tärkeimmäksi osa-alueeksi kättilön tuen äidin terveyteen ja hyvinvointiin liittyen. Kumpikin ryhmä oli tyytyväinen rooliinsa sivusta seuraajana raskauden ajan neuvolakäynneillä ja näkivät painopisteen olevan äidin hyvinvoinnissa. Myös äitien kättilöltä saama tuki koettiin tärkeäksi.</p> <p>Liika ohjaus ja hoiva koettiin negatiivisena. 10 isää kertoivat saaneensa liikaa informaatiota raskaudesta. Isien läsnäoloa ja osallistumista pidetään hyvänä, mutta jatkossa olisi hyvä selvittää,</p>

					mille kaikille käynneille isän olisi suotavaa osallistua. Isille tulisi olla realistinen mahdollisuus osallistua neuvolakäynneille.
<p>13. Fathers' mental health during the ante- and postnatal periods: Knowledge, recommendations and interventions</p> <p>British Journal of Midwifery, 5/2013, Vol. 21, No. 5, 342-353</p> <p>Australia</p>	<p>Kim Yiong Wee</p> <p>Ciaran Pier</p> <p>Jeannette Milgrom</p> <p>Ben Richardson</p> <p>Jane Fisher</p> <p>Helen Skouteris</p>	<p>Laadullinen</p>	<p>Katsaus kirjallisuuteen</p> <p>Katsaus koostuu neljästä osiosta, joista osassa on käytetty lähdeaineistona systemaattisia kirjallisuuskatsauksia. Muu aineisto on käsitelty tämän katsauksen yhteydessä systemaattisesti.</p>	<p>Katsaus käsittelee perinataalivaiheessa esiintyvää isien masennusta ja sitä ehkäiseviä interventioita.</p> <p>Isien masennusoireista perinataalivaiheessa on useita raportteja mutta tutkimus ei tähän mennessä ole osoittanut, miten ne liittyvät ko. elämänvaiheeseen tai miten ne eroavat äitien kokemasta masennuksesta.</p>	<p>Katsaus osoitti, että isien masennus liittyi ko. elämänvaiheeseen (perinataali). Hyväosasisissa maissa masennusta oli vähemmän kuin huono-osasisissa. Isien ja äitien masennusoireissa oli havaittavissa samankaltaisuuksia mutta miehillä oireet voitiin rinnastaa mm. alhaiseen itseluottamukseen tai tunteiden ilmaisun vaikeuteen. Oireet saattoivat esiintyä vihan tunteina tai päihteiden käyttönä. Miehiin kohdistettiin myös sukupuoleen liittyviä odotuksia, joihin ei kuulunut tunteiden ilmaisu, mikä nostaa riskiä sairastua perinataalivaiheen masennukseen. Muita riskitekijöitä olivat puolison masennus, tiedonpuute, huoli puolisosista ja sikiöstä, intiimin kanssakäymisen puute ja stressitekijät.</p> <p>Katsaus osoitti, että interventiot kohdistuvat enemmän miesten hoitoon kuin masennuksen ennaltaehkäisyyn. Lisää tutkimusta tarvitaan, jotta isien masennuksen ehkäisyyn saadaan tehokkaita interventioita. Tutkimusaineisto osoitti, että isien perinataalivaiheen masennus vaikuttaa isien lisäksi heidän lapsiinsa, minkä vuoksi jatkotutkimus on hyvin tärkeää.</p>

Sisällön analyysi

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä tekijä
Isien osallistumisella neuvolakäynneille oli koko perheen hyvinvointia edistävä vaikutus (11), isät eivät välttämättä käyneet synnytyksen jälkeen kertaakaan neuvolassa (2), isät osallistuivat synnytysvalmennukseen puolisoitaan harvemmin (10), uudelleen isäksi tulevat kävivät neuvolassa ensikertalaisia harvemmin (10)	Isän osallistuminen neuvolakäynneille raskausaikana	Palveluiden käyttö ja saatavuus	Isän osallisuus
Työssä käyvän isän kokemus omasta Riittämättömydestään (3), työnantajien Tietämättömyys vanhempainvapaista (3), perheen taloudesta vastuun kantaminen lisäsi isien työpäivien pituutta ja vähensi perheen kanssa vietettyä aikaa (9), Neuvola-ajat vain virka-aikoina vaikeuttivat isien pääsyä raskausaikana neuvolakäynneille (11)	Työ osallisuuden esteenä		
Vauvan vieminen virvoiteltavaksi lisäsi vanhempien stressiä, jos siihen liittyvä ohjaus ja perustelu oli puutteellista tai puuttui kokonaan (3), raskausaikana saatu tieto lapsen hoitamisesta ja imetyksestä tuntui liian aikaiselta, eikä siitä saatu merkittävää hyötyä (3), puutteellinen tieto synnytyksestä ja lapsivuodeajasta koettiin negatiivisena (3), raskausajan tuki on kohdistettu pääasiassa äideille (5), isät kokivat jäävänsä ulkopuolelle lapsen terveyttä koskevissa asioissa (9),	Puutteellinen tiedon saanti ja sen oikea-aikainen kohdentaminen		

<p>synnytysvalmennus toteutettiin naisvetoisissa sekaryhmissä, mikä vähensi isien osallistumista ja kysymysten esittämistä ja lisäsi ulkopuolisuuden tunnetta (10), äitiyshuollolta kaivattiin kokonaisvaltaisempaa otetta perheen ohjauksessa (10), isät eivät kokeneet tulleensa huomioiduksi neuvolassa (12), isän läsnäoloa neuvolassa pidettiin hyvänä, mutta tulisi tarkemmin harkita se, mille kaikille käynneille isän olisi suotavaa osallistua (12)</p>			
<p>Isyys luo yhteenkuuluvuutta parisuhteessa, mutta tuo siihen myös haasteita (1), hyväksi kokemassaan parisuhteessa isä sai enemmän tukea vanhemmuuteen (5), läheinen parisuhde ennakoi hyvää suhdetta syntyvään lapseen (8), vähäinen tuki puolisolta lisäsi isien huolta ja epävarmuutta isyydestä (9), intiimin kanssakäymisen puute lisäsi isän riskiä perinataalivaiheen masennukseen (13)</p>	Hyvän parisuhteen tukeminen	Tuki ja ohjaus	
<p>Isät kokivat saaneensa eniten tukea päätöksentekoon ja vähiten konkreettista ohjausta (1), Isien mahdollisuus osallistua päätöksentekoon (3)</p>	Päätöksenteon tukeminen		
<p>Ohjeiden tarkkuus ja yksilöllisyyden puute koettiin heikkona (2), isät hyötyivät konkreettisista neuvoista synnytyksen aikana (3), isät hyötyivät konkreettisesta ja käytännönläheisestä ohjauksesta (5;6), synnytysvalmennukselta toivottiin enemmän yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista (10)</p>	Konkreettinen ja yksilöllinen ohjaus		

<p>Lapsivuodeosastolla yöpyneet isät olivat Kotiutuessa väsyneempiä ja kokivat vauvanhoidon verrokkejaan negatiivisempänä (1), Isän kiintymys vauvaan lisääntyi vauvan kasvaessa (4), ihokontaktin toteutuminen, napanuoran leikkaaminen ja vauvahieronta olivat kiintymyksen kannalta hyviä toimintamalleja (5), ensimmäisen ja kolmannen trimesterin välillä ei isän kiintymyksessä ollut eroa, mutta syntymän jälkeen isän kiintymys vauvaan kasvoi merkittävästi (6) vauvahierontaopetus auttoi isiä tunnistamaan vauvansa signaaleja paremmin (7), vauvahierontaopetus vähensi isyyteen liittyvää stressiä (paternal stress) (7), raskausaika tarjoaa mahdollisuuden puuttua mahdollisiin ongelmiin kiintymyksen muodostumisessa (8), isän ja vauvan välisessä kiintymyksessä merkittävänä tekijänä on isän mielikuva vauvasta (8), isän sitoutumista ja kiintymistä edistivät osallistuminen päätöksentekoon (11), perheiden hyvinvointia edistäisi, jos isät saataisiin tiiviimmin mukaan jo raskausaikana, jotta mahdolliset ongelmat löydettäisiin jo ennen tilanteen kulminoitumista (11)</p>	<p>Kiintymyssuhteen ja varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen</p>		
<p>Isän vastuulle jää monesti perheen taloudellinen pärjääminen (9), isään kohdistui sukupuoleen liittyviä odotuksia, kuten tunteiden näyttämättömyyttä (13)</p>	<p>Isään kohdistuvat odotukset</p>	<p>Isän tunteet ja odotukset</p>	

<p>Isän vanhemmuutta kohtaan kokemia tunteita voivat olla ilon ja ylpeyden lisäksi myös väsymys, kateus ja uupumus (1), Positiivisesti vauvaan suhtautuva isä koki useammin saamansa ohjauksen riittävänä (2), vauvaan liitettiin positiivisia tunteita ja isyyttä pidettiin elämän parhaimpina asioina (3), isän tyytyväisyys vauvaa kohtaan kasvoi vauvan kasvaessa (4), ensikertaa isäksi tulevilla isyyteen liittyi pelkoa tuntemattomasta (5), isien kohdalla vanhemmuuteen liittyvä pelko liittyi usein kokemuksen, tiedon ja itseluottamuksen puutteeseen (5), positiiviset kokemukset vauvan kanssa toimimisesta vahvistivat isien luottoa itseensä (7), isän ja vauvan välisessä kiintymyksessä merkittävänä tekijänä on isän mielikuva vauvasta (8), isien perinataalivaiheen masennuksen interventiot kohdistuivat enemmän masennuksen hoitoon kuin ehkäisyyn (13), isien ja äitien perinataalivaiheen masennuksessa on havaittavissa samankaltaisuuksia, mutta isällä oireet voitiin rinnastaa mm. tunneilmaisun vaikeuteen (13)</p>	<p>Isyyteen liittyvät tunteet</p>		
<p>Isät, jotka olivat eniten huolissaan vanhemmuuteen liittyvissä asioissa, olivat koulutustaustaltaan korkeasti koulutettuja (9)</p>	<p>Koulutustausta</p>	<p>Isän roolit</p>	
<p>Isyyden rooliin kuuluu mm. puolison, sivustaseuraajan, puolison tukijan ja perheenpään roolit (1), Isän rooliin astuessa isä</p>	<p>Vanhemmuus ja kumppanuus</p>		

<p>joutuu tasapainoilemaan työminän ja kotiminän välillä (3), läheinen parisuhde edisti isän ja vauvan välistä suhdetta (8), hoitohenkilökunnalta tai läheisiltä saatu tuki ei vaikuttanut isien ajatuksiin vanhemmuudesta, mutta puolisolta saatu vähäinen tuki lisäsi isien huolta (9)</p>			
<p>Huolet taloudellisesta pärjäämisestä vaikuttivat epävarmaan suhtautumiseen vanhempana pärjäämisestä (9), isien perinataalivaiheen masennusta tavataan useammin hyvätuloisissa maissa (13)</p>	<p>Sosioekonominen asema</p>		